

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอถึงทฤษฎี แนวความคิด เกี่ยวกับอาชญากรรม และอาชญากรรมบนสะพานลอยในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผลการศึกษาวิจัยที่เคยมีผู้ศึกษาไว้แล้ว ดังนี้

1. อาชญากรรม แนวคิดและทฤษฎี

- ความหมายของอาชญากรรม
- สาเหตุของอาชญากรรม
- การป้องกันอาชญากรรม
- ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory)
- ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Theory)
- ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environment Design)
- ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation Theory)
- ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation)
- ทฤษฎีทางเลือก (Choice Theory)
- ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
- สาเหตุของเหยื่ออาชญากรรม และการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
- แนวคิด การจัดการความปลอดภัย (Security Management) ในเรื่องความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Security)

2. อาชญากรรมบนสะพานลอยในเขตกรุงเทพมหานคร

- สะพานลอยในกรุงเทพมหานคร
- การเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอย
- มาตรการของกองบัญชาการตำรวจนครบาลกับการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอย
- การกำหนดนโยบาย และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิด

อาชญากรรม แนวคิด และทฤษฎี

ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรม (Crime) เป็นสิ่งที่ควบคู่อยู่กับสังคม ไม่ว่าจะเป็สังคมใดก็ตามแต่ก็ประสบกับปัญหาอาชญากรรมทั้งสิ้น จะแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละสังคมดังกล่าวของ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim, 1970, p. 1) ที่ว่า “ไม่มีสังคมใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม เพียงแต่รูปแบบหรือลักษณะของอาชญากรรมในแต่ละสังคมนั้น อาจเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป มิได้เป็นเช่นเดียวกันทั่วทุกแห่งเท่านั้น”

อาชญากรรมมีความหมายที่แตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละสังคมต่างมองอาชญากรรมในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน บางครั้งในสังคมหนึ่งการกระทำแบบหนึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรม แต่อีกสังคมหนึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งนักวิชาการหลายฝ่ายต่างตระหนักดีถึงปัญหาดังกล่าว ดังคำกล่าวตอนหนึ่งของ ฮาร์เจน (C. A. HarJen, 1974, p. 9) นักสังคมวิทยาใหม่คนหนึ่ง สรุปได้ความว่า “อาชญากรรมไม่ใช่สิ่งที่เราจะทำความเข้าใจลักษณะเดียวกันได้โดยง่าย เหมือนกับที่เรามองเห็นว่าอะไรเป็นต้นไม้ อะไรเป็นโต๊ะ ทั้งนี้เพราะว่าอาชญากรรมเป็นแนวความคิดอย่างหนึ่งที่มีความเป็นนามธรรมสูง หรือเป็นมโนภาพที่สร้างขึ้นมาจากสมาชิกของสังคม อาชญากรรมมิใช่เป็นส่วนหนึ่งในความเป็นจริงที่คนเราประสบอยู่ แต่เป็นเรื่องของการแปลความหมายอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่เป็นไปได้ จากปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นอาชญากรรมจึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หรือการเลือกของแต่ละสังคมว่า สมควรกำหนดให้การกระทำอย่างไรเป็นอาชญากรรม ซึ่งปัญหาที่ตามมาสำหรับนักสังคมวิทยาก็คือ จะอธิบายความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมกับการกระทำอย่างอื่นได้อย่างไรและจะอาศัยหลักเหตุผลหรือหลักฐานใด มาสนับสนุนหรือประกอบคำอธิบายนั้น”

จากปัญหาดังกล่าวจึงต้องทำความเข้าใจถึงคำจำกัดความหมายของคำว่าอาชญากรรมซึ่งมีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของคำว่าอาชญากรรมดังนี้คือ

ซูเธอร์แลนด์ และ เครสซี่ (Sutherland & Cressey, 1966, p. 4) ได้ให้ความหมายของคำว่าอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมคืออาการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญา การกระทำใด ๆ

ไม่ว่าจะเป็นประมาทหรือน่าลงโทษมากสักเพียงใด ไม่ว่าจะผิดศีลธรรมมากน้อยแค่ไหน หรือเลวทรามสักเพียงใดก็ตาม หากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้ก็ไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม

แทพแพน (P. W. Tappan, 1960, p. 10) ได้กล่าวว่า “อาชญากรรมหมายถึงการกระทำโดยมีเจตนาละเมิดกฎหมายอาญาหรือมีเจตนาละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายอาญาบังคับให้กระทำโดยไม่มีข้อแก้ตัวที่สมเหตุสมผล ซึ่งส่งผลให้รัฐต้องดำเนินการลงโทษทั้งที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดลหุโทษ”

เวตเตอร์ และ ซิลเวอร์แมน (Vatter & Silverman, 1986, p. 6) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอาชญากรรมว่า เป็นพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ อีกหลายสิ่ง เป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากแนวประเพณีของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งแนวประเพณีดังกล่าวเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้คนส่วนใหญ่ในสังคมอยู่ในกรอบที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม หากใครประพฤติเบี่ยงออกไปจากกรอบดังกล่าว สังคมก็จะมองเห็นและแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ออกไป ดังนั้นการพิจารณาว่าอาชญากรรมเป็นการละเมิดกฎหมายเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ถูกต้องนักเพราะนักกฎหมายอาจเปลี่ยนแปลงไปตาม เวลา สถานที่ และ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้เสมอ

อัถนพ ชูบำรุง (2532, น. 4) กล่าวว่า พฤติกรรมที่มีผลให้บุคคลและสังคมได้รับอันตราย ทั้งต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องมีการลงโทษผู้ประพฤตินั้น โดยฝ่ายที่มีอำนาจตามกฎหมาย”

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พบว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับอาชญากรรมนั้น มีจุดเด่นหรือจุดสนใจในการพิจารณาตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ความเห็นพ้องต้องกันของนักวิชาการหรือผลการศึกษานักวิชาการแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามเมื่อได้สำรวจเอกสารวิชาการเกี่ยวกับเรื่องอาชญากรรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่านักวิชาการทั้งหลายได้ให้ความหมายคำว่า “อาชญากรรม” โดยพิจารณาถึงปัจจัยหลัก 2 ประการคือ ปัจจัยทางด้านกฎหมายและปัจจัยทางด้านสังคมวิทยา ซึ่งปัจจัยทั้งสองแม้จะมีลักษณะแตกต่างกันโดยเนื้อหา แต่แท้จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า อาชญากรรมทางด้านกฎหมายและด้านสังคมวิทยาต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดบทลงโทษโดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมและจำกัดขอบเขตแห่งความประพฤติของชุมชนโดยตรง ซึ่งการกำหนดโทษหนักเบาเพียงใดก็ตามย่อมขึ้นกับอิทธิพลความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมนั้น ๆ เป็นสำคัญดังนั้นนโยบายทางอาญา (Criminal Policy) ของแต่ละประเทศจะผันแปรไปในรูปหรือทิศทางใดนั้น

ยอมถูกจำกัดโดยอิทธิพลทางวัฒนธรรม ค่านิยม ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในสังคมนั้น ๆ เป็นพื้นฐาน (ประเสริฐ สุขสมบูรณ์, 2519, น. 15)

ฉะนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานให้ตรงกัน และมีกรอบในการวิเคราะห์เช่นเดียวกัน จึงขอนิยามคำว่า “อาชญากรรม” ให้ครอบคลุมทั้งทางกฎหมายและทางสังคมวิทยา ดังนี้

1. เป็นการกระทำของบุคคลไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้อื่น
2. นอกจากเป็นการกระทำของบุคคลตามข้อ 1 แล้ว การกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งมีโทษทางอาญาอีกด้วย
3. ประการสุดท้ายการกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นภัยอันตรายต่อสังคม (วันธิกรณ์ นุกฤต, 2540, น. 21)

ประเภทของอาชญากรรม

อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบอาชญากรรมจะกลายเป็นอาชญากรตามความหมายของกฎหมาย แต่พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดว่าเป็นอาชญากรรมนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก นักอาชญาวิทยาจึงได้ให้ความสนใจต่อการศึกษาประเภทของอาชญากรรมแต่ละประเภท โดยพยายามที่จะพิสูจน์และจำแนกลักษณะของอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่ออธิบายถึงประเภทพฤติกรรมของอาชญากร (Criminal behavior) โดยอาศัยหลักทฤษฎีต่าง เพื่อวิเคราะห์ถึงความร้ายแรงของอาชญากรรม และพฤติกรรมของอาชญากร อีกด้วย

การจำแนกประเภทของอาชญากรรมตามความหมายของกฎหมายและสังคมวิทยา แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมที่เป็นความผิดในตัวเอง (Mala in se) เป็นความผิดที่ถือว่าบาป และขัดต่อศีลธรรมของสังคมอย่างร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าคนตาย ซิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น
2. อาชญากรรมที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม (Mala prohibita) เป็นลักษณะความผิดที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม และผู้กระทำไม่มีความประพฤติเป็นอาชญากรรม (Criminal behavior) ถ้าแม้ความผิดดังกล่าวจะขัดต่อสังคม แต่ยังไม่ถึงขั้นตอนที่จะถูกประณามว่า ชั่วร้าย ได้แก่ การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การกักตุนสินค้า การลักลอบเข้าเมือง เป็นต้น

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ (2531, น. 5-10) ได้แบ่งอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภท

1. อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายถึงอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาบุคคล การที่เรียกว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะผู้เสียหายและผู้กระทำผิดเป็นคนเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การจำหน่ายสิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น

2. อาชญากรรมพื้นฐาน หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกายหรือชีวิตของบุคคลอื่น เช่นความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้อาชญากรรมพื้นฐานยังแยกพิจารณาได้เป็น 2 ชนิด คือ อาชญากรรมพื้นฐานที่ไม่ใช้กำลังรุนแรง และอาชญากรรมพื้นฐานที่ใช้ความรุนแรง

3. อาชญากรรมองค์การ หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์การ โดยจัดการวางแผนและดำเนินงานเพื่อไปประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่าง ๆ เช่นการค้าหญิงโดยบังคับค้าประเวณี การค้าสินค้าหนีภาษี การค้าแร่เถื่อนและการค้าไม้เถื่อน เป็นต้น

4. อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ดังกล่าวในทางไม่ชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น สมุหบัญชีทำการยักยอกเงินในความรับผิดชอบของตนเอง ข้าราชการเงินค่าคอมมิชชั่นจากการประมูลก่อสร้างสถานที่ของทางราชการ คณะกรรมการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น

5. อาชญากรรมพิเศษ หมายความว่า อาชญากรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากประเภทอาชญากรรมทั้ง 4 ประเภท ที่กล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ การก่อการร้ายและอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ในทัศนะของ คลินาร์ด และ ควินนี่ (อรัญ สุวรรณบุบผา, 2518, น. 53-56) ได้แยกประเภทของอาชญากรรมเป็น 8 ประเภท ได้แก่

1. อาชญากรรมประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายขั้นอุกฉกรรจ์ (Violent Personal Crime) ได้แก่ การฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

2. อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเป็นครั้งกระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส (Occasional Property Crime) ได้แก่การลักทรัพย์ การขโมยของตามร้านขายของ การสั่งจ่ายเช็คไม่มีเงิน การปลอมลายมือ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น

3. อาชญากรรมประเภทกระทำผิดโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นเครื่องมือ (Occupation Crime) ได้แก่ การคอร์รัปชัน การทุจริตต่อหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ ข้อโกง ค้าของเถื่อน หลบหนีภาษี หรือการค้าในตลาดมืด เป็นต้น
4. อาชญากรรมการเมือง (Political Crime) เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การกระทำจรรยากรรมเพื่อล้มรัฐบาล เป็นต้น
5. อาชญากรรมประเภทที่จัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Crime) เช่น การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เมาส์ราอาละวาด คนจรจัด การเป็นโสเภณีและการฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น
6. อาชญากรรมเลียนแบบ (Conventional Crime) เช่น การลักทรัพย์ การย่องเบา การจี้ดแะ การชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือช่องโจร เป็นต้น
7. อาชญากรรมร่วม หรือ องค์การอาชญากรรม (Organized Crime) การลักพาตัวบุคคลเพื่อเรียกค่าไถ่ องค์การมาเฟีย การคุ้มครองการพนัน เป็นต้น
8. อาชญากรรมอาชีพ (Professional Crime) เช่น การเป็นมือปืนรับจ้าง นักล้วงกระเป๋านักงัดแะ เป็นต้น

สาเหตุของอาชญากรรม

โสภณ วราชนนท์ (2538, น. 4) นักวิชาการได้พยายามค้นคว้าหาสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมแล้ว พบว่ามีสาเหตุใหญ่ ๆ อยู่ 2 ประเภท คือ สาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้คนกระทำความผิด อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้คนกระทำความผิดอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่มีอำนาจเหนือมนุษย์เราโดยจะค่อย ๆ ซึมซับเข้าไปในตัวบุคคลทีละน้อยเมื่อนานเข้าก็จะเปลี่ยนจิตใจ อารมณ์ และทัศนคติไปได้เหมือนกัน เราเรียกรวมว่าบุคลิกภาพ (Personality) หากโอกาสและสถานการณ์อันวญบุคคลนั้นจะประกอบอาชญากรรมทันที ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมก็มี อาทิ ลัทธิวัตถุนิยม ความหนาแน่นของประชากร อันเนื่องมาจากการหลั่งไหลของชนบท เข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ แหล่งอบายมุข ยาเสพติด ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาอุดมการณ์ และการกระจายรายได้ เป็นต้น

สาเหตุจากตัวอาชญากร จากประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติอันยาวนาน มนุษย์ได้สังเกตความแตกต่างในรูปร่างลักษณะของมนุษย์ด้วยกัน บ่งชี้ลักษณะดีลักษณะชั่วได้อีกทางหนึ่ง

พร้อมกับได้เขียนเป็นตำราสืบเนื่อง และเชื่อถือกันมานานตำรานี้ชาวจีนเรียกว่า “ตำราโหวงเฮ้ง” ฝ่ายไทยเรียกว่า “ตำรานวลักษณ์ศาสตร์” พระมหามณเฑียร เป็นผู้แปลขึ้นถวายรัชกาลที่ 1 เพื่อให้เป็นคู่มือเลือกคนเข้ารับราชการในสมัยของพระองค์

ทฤษฎีนี้พยายามจะอธิบายการเกิดอาชญากรรมด้วย ปัจจัยทางชีววิทยาของอาชญากร (Biological Approach) โดยสันนิษฐานว่าพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับลักษณะทางสรีระ ผู้ที่เป็นอาชญากรจะเป็นอาชญากรโดยกำเนิดและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดชีวิต ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) นายแพทย์ชาว อิตาลี สมัย ค.ศ. ที่ 19 เชื่อว่าบุคคลที่เป็นอาชญากรจะมีลักษณะทางชีววิทยาโดยเฉพาะ เช่น คางต่ำ จมูกบี้แบน กะโหลกศีรษะผิดส่วน เคราหรือผมแหว่ง ขากรรไกรกว้างใหญ่ คิ้วหน้าเหมือนลิง และไม่ค่อยมีความรู้สึกต่อความเจ็บปวด ต่อมาทฤษฎีนี้ได้ถูกคัดค้านและพิสูจน์ว่าไม่เป็นความจริงในภายหลัง

ต่อมาได้มีผู้พยายามจะอธิบายการก่ออาชญากรรม ด้วยเหตุผลทางจิตวิทยา และทางจิตแพทย์ แต่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จมากนัก

อย่างไรก็ตามทั้งสาเหตุจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ และสาเหตุจากทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลการก่อให้เกิดอาชญากรรมด้วยทั้ง 2 สาเหตุ หรือในบางครั้งอาจจะเป็นทั้ง 2 กรณีรวมกันก็มี เนื่องจากอาชญากรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันโดยตรงกล่าวคืออาชญากรรมเป็น ปรากฏการณ์ทางสังคม โดยเรามักจะพบว่าสังคมขนาดใหญ่เท่าไรมักจะมีอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้ อาชญากรรมอาจจะทวีขึ้นทั้งในด้านจำนวนและทั้งในด้านความรุนแรงด้วย ปวงชนไปสู่ประโยชน์และมุ่งหลีกเลี่ยงทุกขเวทนาให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำให้ได้

วเรตซ์ จันทรศร (2522, น. 51-53) ได้สรุปสาเหตุของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. สาเหตุในแง่ตัวบุคคล มองอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อกรกระทำผิดที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดปกติทางชีวภาพ กรรมพันธุ์ ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นผลของการศึกษาทางด้านสังคมจิตวิทยา

2. สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองอาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การ

เลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม

3. สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่าการเกิดอาชญากรรมนั้นต้องเกี่ยวกัน และขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ทางสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้นทางสังคมที่บุคคลจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย

กล่าวได้ว่าสาเหตุของอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวกันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสภาพแวดล้อม ทางวัฒนธรรม สถานะชนชั้นทางสังคมที่จะเป็นเครื่องกำหนดในการกระทำผิด ความสามารถที่จะต่อต้านความกดดันในการกระทำผิดซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม และการกระทำที่ถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป

การป้องกันอาชญากรรม

การควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) และการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) นั้น มีความแตกต่างกันในความหมายอย่างเด่นชัด “การป้องกันอาชญากรรม” คือ ความพยายามที่จะขวางกั้นอาชญากรรม ก่อนจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริง ต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถที่จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุอาชญากรรมได้ทั้งหมด ในขณะที่ “การควบคุมอาชญากรรม” เป็นมาตรการที่ทางการนำมาใช้เพื่อจัดการกับอาชญากรรม และอาชญากรหลังจากที่ได้กระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว (Allen, Friday, Roebuck and Edward, 1981, p. 271) ในลักษณะรูปแบบของการปราบปรามการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นงานตำรวจตรวจตราป้องกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การส่งเสริมด้านวิชาชีพ และการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ จึงเป็นมาตรการของการป้องกันอาชญากรรม หากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความหวาดกลัวต่อการถูกจับกุมและการลงโทษให้เกิดแก่ผู้กระทำผิดได้ด้วยวิธีการเช่นนี้จะทำให้คนไม่กล้าลงมือประกอบอาชญากรรม ในขณะที่การจับกุมคุมขัง สอบสวนดำเนินคดี พิจารณาพิพากษาความผิด ดำเนินการตามคำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัดรักษาผู้กระทำผิดนั้นเป็นมาตรการของการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นการดำเนินการหลังจากที่ได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้ทฤษฎีในทางสังคมจะมองการควบคุมอาชญากรรมเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อขวางกั้น หรือยับยั้งการเกิดของพฤติกรรมการกระทำผิดในทางอาญาด้วยการเข้าไปสอดแทรกในทางสังคมจิตวิทยา และการ

เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โดยมีความเชื่อว่ากิจกรรมดังกล่าวจะสามารถส่งผลได้และยังสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตามกฎหมายอีกด้วย (Allen and others, 1981, p. 272) จากความหมายของการ ควบคุมอาชญากรรมดังกล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่าการควบคุมอาชญากรรมนั้นจะยอมให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้นและจะเป็นมาตรการของการรักษาระดับการเกิดอาชญากรรมให้อยู่ในเขตจำกัด ด้วยรูปแบบผสมผสานระหว่างการป้องกันและปราบปราม เข้าด้วยกัน

ทุกสังคมต้องมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแต่อาจแตกต่างกันในด้านความรุนแรงหรือประเภทของอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะในสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่วปะปนกันอยู่ เราไม่สามารถที่จะควบคุมคนชั่วให้เป็นคนดีและไม่ให้กระทำผิดได้ แต่หากเราไม่ควบคุมมิให้คนชั่วมีโอกาสกระทำผิดแล้ว สังคมอาจล่มสลายลงได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าในทุกสังคมควรจะควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้นั่นเอง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “การป้องกันอาชญากรรมให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้นั่นเอง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า “การป้องกันอาชญากรรมย่อมดีกว่าการแก้ไข” เพราะเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้นแล้วจะมีความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน สภาพจิตใจ ซึ่งความเสียหายเหล่านี้จะฟื้นฟูเยียวยาแก้ไขได้ ด้วยเหตุนี้เองนักวิชาการจึงเห็นพ้องต้องกันว่าหากสามารถป้องกันไม่ให้อาชญากรรมก่อให้เกิดความเสียหายแก่คนทั่วไปย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษยชาติ ดังที่ เซอร์ โรเบิร์ต ฟีล บิดาแห่งระบบตำรวจอาชีพของอังกฤษ ได้กล่าวว่า หากสามารถป้องกันมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำความผิดได้ ย่อมดีกว่าการที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้กระทำผิดถึง 40 คน มาดำเนินคดี (Donald Shanahan, 1975, p. 317)

จอห์น (Johnson. 1978, p. 497) ได้เสนอแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมไว้ 2 ทางด้วยกันคือ

1. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อบุคคล โดยการบังคับใช้กฎหมายให้ปฏิบัติตามด้วยการยับยั้งผู้ที่จะประกอบอาชญากรรมหรือจับกุมผู้กระทำผิดไปฟ้องลงโทษ และการแก้ไขสภาวะสังคมขั้นพื้นฐานหรือการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของแต่ละบุคคล
2. การป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งต่อสิ่งแวดล้อม โดยรวมเอาความสัมพันธ์ทุกอย่างที่มีอยู่ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอก ตลอดจนอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมได้มาวิเคราะห์แล้วหาหนทางป้องกัน ด้วยการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันอาชญากรรม

แนวคิดทฤษฎี และรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับงานการป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎี และรูปแบบที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น มีหลากหลาย ในปัจจุบันนี้ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับทฤษฎีที่มุ่งไปทางงานด้านการป้องกันก่อนเกิดเหตุอาชญากรรม และทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ดังแนวทางของทฤษฎีต่อไปนี้

ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory)

แนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นตามความเชื่อของสำนักดั้งเดิม (Classical School) ที่มีความเชื่อว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ตัดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มนุษย์มักจะทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์กับตัวเองมากกว่าโทษที่ได้รับ หากเห็นว่าการกระทำใดมีโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับมนุษย์ก็จะเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งดังกล่าว และการที่เกิดอาชญากรรมขึ้นเนื่องจากมนุษย์พิจารณาแล้วว่าการประกอบอาชญากรรมเกิดประโยชน์มากกว่าโทษที่จะได้รับต่อไป ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือบทลงโทษรวมทั้งบทลงโทษที่ได้รับไม่มีความรุนแรงจึงไม่มีความเกรงกลัว

ดังนั้นแนวทางการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้ จึงมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรมทำให้คนในสังคมมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษเป็นสำคัญ ทำให้ตัดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด

การป้องกันอาชญากรรม เป็นเป้าหมายของงานตำรวจ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526, น. 8) ซึ่ง Sir Robert Peel บิดาของตำรวจยุคใหม่ เน้นว่าการป้องกันอาชญากรรมคืองานของตำรวจ มีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานของทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสรุปได้ว่าการปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมเพราะเกรงกลัวการจับกุม ดังนั้นสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบและรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัด เห็นได้ง่าย เพื่อข่มขวัญยับยั้งอาชญากร การตรวจท้องที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไปด้วยเหตุนี้ ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรม โดยลดช่องว่างสำหรับผู้ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย

สำหรับประเทศไทย ได้ใช้สายตรวจจรดยนต์และ สายตรวจจรดจักรยานยนต์ รวมทั้งสายตรวจเดินเท้าในย่านชุมชน

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Theory)

ในขณะที่ความนิยมในมาตรการ และทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายเริ่มเสื่อมคลายลง การป้องกันอาชญากรรมอีกลักษณะหนึ่งกลับได้รับความสนใจสูงขึ้น คือแนวทฤษฎี “ชุมชนสัมพันธ์” (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526, น. 11) ซึ่งมีรากฐานแนวความคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยา กลุ่มชิคาโก หรือสำนักนิเวศวิทยาอาชญาวิทยา (The Ecological School of Criminology) ในช่วงทศวรรษที่ 1920 สำนักนี้อยู่ภายใต้การนำของ Robert E. Park ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของชุมชน 3 ทางคือ แนวความคิดของ Durkheim ที่กล่าวถึงความหนาแน่นของประชากรที่เป็นปัจจัยที่กระทบต่อความแก่งแย่งทางสังคม และการแบ่งงาน

นักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก Burgess ได้เสนอทฤษฎีวงรอบ (Concentric Circles Theory) ได้ศึกษามหานครชิคาโก โดยแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ จากการลากเส้นครึ่งวงกลมที่มีช่วงห่างกันเส้นละ 2 ไมล์ เริ่มจากศูนย์กลางของมหานครดังกล่าว ผลการวิจัยได้พบว่าอาชญากรรมมักมีสถิติสูงมากในบริเวณใจกลางนครชิคาโก ซึ่งเป็นย่านธุรกิจกับย่านที่อยู่อาศัย สถิติอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนลดทุกขณะเมื่อถอยห่างจากใจกลางใจเมืองออกไป

จากการศึกษาของนักอาชญาวิทยาพอสรุปได้ว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็จะเกิดซ้ำซากอยู่เช่นนั้น ซึ่งทางกลุ่มชิคาโกเห็นว่าเป็น “การขาดระเบียบของสังคม (Social Disorganization) หมายถึงสภาวะแตกสลายของกลไกทางสังคมที่มีหน้าที่ค้ำจุนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และขวัญกำลังใจของสมาชิกในสังคม แนวความคิดของกลุ่มชิคาโก เป็นพื้นฐานในการสร้างแนวความคิดต่อเนื่องในเวลาต่อมากล่าวได้ว่า Herbert Gans มีแนวคิดที่เรียกว่าหมู่บ้านในเมือง (Urban Village) คือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรักษาความปลอดภัย การก่อให้เกิดความสมัครสมานกลมเกลียว ร่วมมือร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรม แต่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดสถานพื้นที่ชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการพบปะสังสรรค์ รวมทั้งจัดให้มีสถานที่สำหรับสมาชิกในชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กล่าวได้ว่าแนวคิดของ Gans เกี่ยวกับหมู่บ้านในเมืองจึงเป็นความพยายาม ในการป้องกันอาชญากรรมโดยจัดสภาพชุมชนเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วน Jan Jacobs และ Oscar Newman เสนอแนวคิดให้จัดพื้นที่ชุมชนและเมืองให้
 ง่ายต่อการสังเกตติดตาม รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแก่สมาชิกในชุมชน แต่อย่างไร
 ก็ดี Gardiner มีความเห็นแย้งว่าสายตาก็ฝ้าสังเกตโดยปราศจากความรับผิดชอบย่อมไร้
 ความหมาย คือจะต้องให้ผู้ประสบเหตุแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยด้วย

สรุปแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เพื่อป้องกันอาชญากรรมก็คือการจัดสภาพทั่วไปในระดับ
 เมือง ชุมชนละแวกบ้าน ในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้สมาชิกในชุมชนมี
 ส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง และบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจาก
 อาชญากรรม ตามแนวทฤษฎีนี้ตำรวจจะมีบทบาทฝ่ายวางแผน สนับสนุนและให้คำปรึกษาแก่
 ชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environment
 Design) หรือเรียกย่อว่า ค.อ.ส

แนวทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็น
 แนวคิดเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ซึ่งเป็นแนวคิดแย้ง (Antithesis) ทฤษฎีนี้เสนอว่า
 แนวทฤษฎีทั้งสองคือทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายและทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ต่างมีประโยชน์ทั้งทาง
 ทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ที่ต่างกัน จึงควรที่จะนำกรอบทฤษฎีและ
 มาตรการภายใต้แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน แทนที่จะหักล้างหรือ
 โจมตีกัน (ปุระชัย เปี่ยมสมบุญ, 2526, น. 11)

ข้อกำหนดเบื้องต้นของทฤษฎี ค.อ.ส. มีดังนี้

1. มุ่งลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้
 ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดหรือไม่
2. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ให้อยู่
 ในขอบเขตเหมาะสมหรือยอมรับได้
3. มีคุณค่าทางปฏิบัติในระดับสูง รวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม
4. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่างสุจริตชนในสังคม เพื่อให้เกิดแรง
 ด้านสุจริตชน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายในกรอบของกฎหมาย
5. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึงกฎหมายซึ่งตราขึ้น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน
 เป็นส่วนรวม

สาระสำคัญของทฤษฎี ค.อ.ส. สามารถแยกพิจารณาเป็น 4 บททฤษฎีคือ

1. ทฤษฎีบทที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนึกละเมิดกฎหมาย (O+) กับสภาพแวดล้อมขัดขวางการละเมิดกฎหมาย (E+) ก่อให้เกิดพฤติกรรมพยายามละเมิดกฎหมาย (B+)
2. ทฤษฎีบทที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนึกละเมิดกฎหมาย (O-) กับสภาพแวดล้อมขัดขวางการละเมิดกฎหมาย (E+) ก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่ละเมิดกฎหมายแฝง (B+)
3. ทฤษฎีบทที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนึกไม่ละเมิดกฎหมาย (O+) กับสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมาย (E-) ก่อให้เกิดพฤติกรรมละเมิดกฎหมายแฝง (B+)
4. ทฤษฎีบทที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสำนึกละเมิดกฎหมาย (O-) กับสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมาย (E-) ก่อให้เกิดพฤติกรรมละเมิดกฎหมาย (B-)

เมื่อ O คือ สำนึกของบุคคลในการที่จะละเมิดกฎหมายหรือไม่ละเมิดกฎหมาย

E คือ สภาพแวดล้อมรอบบุคคลในทางเอื้ออำนวยหรือขัดขวางต่อแนวโน้มละเมิดหรือไม่ละเมิดกฎหมาย

B+ คือ พฤติกรรมพยายามจะละเมิดกฎหมาย กล่าวคือบุคคลมีสำนึกที่จะละเมิดกฎหมายในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมขัดขวาง หรือไม่เอื้ออำนวย จึงทำให้การกระทำนั้นเป็นไปได้เพียงการพยายามกระทำผิด กรณีเช่นนี้แสดงถึงความแข็งแกร่งของสภาพแวดล้อม ซึ่งหลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งส่งเสริมสำหรับควบคุมอาชญากรรมตามแผนเร่งด่วน

B+ คือ พฤติกรรมไม่ละเมิดกฎหมายแฝงกล่าวคือในสภาวะปกติบุคคลประเภทนี้จะมีสำนึกไม่ละเมิดกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่สภาพแวดล้อมเปิดโอกาสให้ แต่เมื่อใดที่บุคคลประเภทนี้มีความจำเป็นต้องกระทำผิด ก็จะเปลี่ยนพฤติกรรมจาก B+ มาเป็น B- อย่างรวดเร็ว

ตามหลักทฤษฎี ค.อ.ส. การกล่อมเกลาและปลูกฝังแนวโน้มไม่ละเมิดกฎหมาย สำหรับบุคคลจัดเป็นแผนระยะยาว ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายสถาบันการศึกษา ศาสนาและการเมืองเป็นต้น

และจำเป็นต้องใช้ระยะเวลายาวนานต่อเนื่องตลอดชั่วอายุของบุคคลแต่ละคน สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อขัดขวางการละเมิดกฎหมาย ถือเป็นแผนเร่งด่วนและต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรมระดับชุมชน

การจัดสภาพแวดล้อมรูปธรรมในระดับชุมชน Ray Jeffen กล่าวว่า วิธีที่เราออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชนเมืองย่อมเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการเกิดของอาชญากรรมและประเภทของอาชญากรรมอย่างมาก แต่เรายังไม่เคยพิจารณาการป้องกันอาชญากรรมในฐานะที่

เป็นส่วนหนึ่งของการวางผังเมืองและชุมชนมาก่อน (1971, p. 216) การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมจะเป็นหัวข้อซึ่งถูกละเลยมานาน

จึงไม่น่าแปลกใจสามารถพบเห็นสภาพแวดล้อมรูปธรรมซึ่งเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมายของอาชญากรปรากฏทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ ที่เต็มไปด้วยบริเวณอับสายตา ซึ่งยากต่อการสังเกตตรวจตรา อาคารร้านค้าซึ่งปลูกสร้างในชอยย่านที่อยู่อาศัยจนไม่สามารถควบคุมการใช้พื้นที่ สถานีตำรวจที่ตั้งอยู่ในชอกชอยซึ่งยากแก่การเข้าออก รถประจำทางซึ่งจัดช่องทางเดินคับแคบแออัดจนง่ายต่อการฉวยโอกาสประทุษร้ายต่อร่างกายและทรัพย์สิน ตลอดจนลิฟท์ขึ้นลงตามอาคารสูง ๆ ซึ่งปิดกั้นด้วยประตูเหล็กที่บจนไม่อาจทราบได้จากภายนอกว่าเกิดเหตุการณ์ร้ายอะไรขึ้นภายในลิฟท์ เป็นต้น

ดังนั้น ขอบเขตการเสนอสาระในชั้นนี้จึงเป็นการศึกษาพิจารณามาตรการบางประการเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมในระดับชุมชนโดยครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. การวางแผนผังเมืองและชุมชน

ข. การให้แสงสว่างตามท้องถนน

ค. การออกแบบอาคาร

การวางผังเมืองและชุมชน

การขยายตัวของเมืองและชุมชนโดยปราศจากการวางแผนอย่างรอบคอบย่อมมีผลกระทบต่อการเพิ่มของอาชญากรรม เพราะสภาพเมืองที่ขาดการวางผังอย่างมีระบบมีการก่อสร้างและใช้พื้นที่อย่างไร้เป้าประสงค์ที่แน่นอน

การขยายตัวของชุมชนและการเพิ่มจำนวนของประชากรในลักษณะขาดระบบ ย่อมมีอิทธิพลในการกร่อนทำลายพื้นที่ทุติยภูมิของย่านที่อยู่อาศัย ให้มีสภาพเป็นพื้นที่สาธารณะไปในที่สุด สภาพชุมชนซึ่งเคยมีการติดต่อสัมพันธ์ในลักษณะใกล้ชิดเป็นกันเองค่อย ๆ เปลี่ยน จนกระทั่งอาจไม่มีการติดต่อสัมพันธ์ใด ๆ ต่อกัน

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งขนาดและลักษณะย่อมทำให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของชุมชนค่อย ๆ คลายความสามารถในการควบคุมและการสังเกตติดตามบุคคลแปลกหน้า ตลอดจนลดความรู้สึกครอบครองพื้นที่ทุติยภูมิลง การสัญจรไปมาโดยอิสระของบุคคลทั้งไปในย่านที่อยู่อาศัยไม่เพียงแต่รบกวนความสงบสุขของสมาชิกในละแวกบ้าน ก่อให้เกิดการแก่งแย่งใช้พื้นที่ถนนรวมทั้งบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่มีอยู่จำกัดสำหรับแต่ละย่านที่อาศัยเท่านั้น แต่การสัญจรโดยอิสระในพื้นที่ซึ่งไม่ได้วางแผนไว้เพื่อการนี้ยังช่วยเพิ่มช่องโอกาสในการประกอบอาชญากรรมสำหรับทุจริตชนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ปราศจากการระแวดระวัง กล่าวอีกนัยหนึ่ง พื้นที่ทุติยภูมิถูก

ทอดทิ้งให้เปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของทฤษฎีชนนักรวยโอกาสที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม ด้วยเหตุนี้จึงไม่น่าแปลกใจว่า ทำไมคนร้ายมักทราบช่วงเวลาที่บ้านปลอดภัยหรือรู้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผู้อยู่อาศัยได้อย่างละเอียด ซึ่งตามแผนประทุษกรรม อาชญากรรมเหล่านี้สามารถฉวยโอกาสเข้าครอบครองและใช้ประโยชน์ เช่น ถนนชอย ทางเท้าและร้านค้าแฟ เป็นต้น เพราะการเพิ่มจำนวนของผู้คนที่สัญจรไปมาแต่ละวันยิ่งอาณาบริเวณที่สะดวกแก่การสัญจรไปมาโดยอิสระมีเนื้อที่เพิ่มขึ้นทฤษฎีชนเหล่านี้จะยิ่งมีโอกาสสอดส่องหาช่องทาง และเลือกเวลาเข้าประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือต่อบุคคลได้มากขึ้นและง่ายขึ้น

Ley & Cybrisky ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการลักขโมยทรัพย์สินที่จอดไว้ริมถนนโดยใช้การสังเกตตามบริเวณพื้นที่ที่มักเกิดคดีอาญาประเภทดังกล่าว ผู้วิจัยได้พบว่า การถอดและลักขโมยทรัพย์สินมักเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ซึ่งไม่มีผู้อาศัย เช่น ที่จอดรถสาธารณะ บ้านร้างโรงงาน และโรงเรียน เป็นต้น ผลการวิจัยได้ให้ข้อสรุปว่าการขาดการสังเกตติดตาม ขาดการควบคุมพื้นที่และขาดสิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นการเปิดช่องโอกาสสำหรับอาชญากร ซึ่งมีเจตนาลักหรือทำลายทรัพย์สินที่จอดไว้ในขณะที่เจ้าของไปประกอบธุรกิจ ในหลักการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม การประกอบอาชญากรรมแม้แต่ประเภทฉวยโอกาสก็ย่อมไม่ได้เกิดขึ้นอย่างปราศจากหลักเกณฑ์ในทางตรงข้ามปัจจัยต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับช่องโอกาสในการตัดสินใจละเมิดกฎหมาย ซึ่ง Newman (1972) สนับสนุนว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลนี้สามารถทำให้คำตอบได้ว่า ทำไมบางพื้นที่จึงตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรรมบ่อยครั้งจนกลายเป็นทำเลหากินของอาชญากร นอกจากนี้ Gardiner (1978) ได้กล่าวเสริมว่า ลักษณะการจัดสภาพชุมชนมีผลกระทบต่อการเพิ่มหรือลดของอาชญากรรมส่วนทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ได้บัญญัติชัดว่า การวางผังเมืองและชุมชนจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเขตพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนตามลักษณะการใช้ประโยชน์

การสงวนรักษาพื้นที่ที่ยุติภูมิก็ย่อมผูกพันกับการวางผังเมืองอย่างยิ่ง เพราะถ้าการจัดสภาพแวดล้อมในเมืองและในชุมชนเป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นระบบก็ย่อมส่งเสริมให้การรักษาพื้นที่ที่ยุติภูมิกระทำได้อย่างง่าย อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่เกิดขึ้นในเมืองและในชุมชนต่าง ๆ ของสังคมไทยในปัจจุบันก็คือการมองข้ามอาชญากรรมในฐานะที่เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบจากการวางผังเมืองและชุมชนตัวอย่างกรณีในกรุงเทพมหานคร

Gardiner (1978, pp. 80-81) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ

ก. ควรมีการพิจารณาบทวนนโยบายเกี่ยวกับการวางแผนผังเมือง รวมทั้งแนวการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม เพราะแนวทางที่กำลังดำเนินอยู่อาจเอื้ออำนวยหรือเพิ่มช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรม โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ข. ควรมีการประเมินระบบสนับสนุนชุมชนเกี่ยวกับที่ตั้ง ขนาด ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันตลอดจนวิเคราะห์การที่ระบบดังกล่าวก่อมลพิษหรือขัดแย้งกับละแวกบ้าน (Neighborhood) อย่างไร

ค. ควรตระหนักว่าในบริเวณพื้นที่ใดก็ตาม ต้องมีจุดมุ่งหมายเด่นในการใช้พื้นที่ โดยหน่วยย่อยอื่น ๆ มีลักษณะเป็นเพียงส่วนสนับสนุน

ง. ควรตระหนักต่อไปว่า ละแวกบ้านคือหน่วยหลักของเมือง ซึ่งการวางแผนผังเมืองจะต้องพยายามสงวนรักษาการรวมตัวของละแวกบ้านไว้

สภาพชุมชนย่านธุรกิจการค้า ซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยสมบูรณ์ควรมีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์จากถนน ทางเท้า อาคารร้านค้า และบริเวณที่จัดเป็นสาธารณสถานต่าง ๆ ให้มากที่สุดเพื่อกำจัดความโดดเดี่ยว และแยกตัวของชุมชนซึ่งจะตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรรมได้ง่าย การใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่องโดยสาธารณชนจำนวนมากทำให้เกิดสภาวะซึ่ง Jeffery (1971) ใช้คำว่า “ถนนมีดวงตาเฝ้ามอง” ซึ่งก็ได้แก่สายตา และบุคคลผู้สัญจรผ่านไปมานั่นเอง พื้นที่สาธารณะ ซึ่งมีลักษณะโดดเดี่ยวและมีผู้ใช้ประโยชน์จำนวนน้อยมักกลายเป็นพื้นที่เป้าหมายของอาชญากร

การลดช่องโอกาสของการประกอบอาชญากรรมในพื้นที่สาธารณะกระทำได้ดีอย่างมีประสิทธิภาพโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ เช่นการติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดไว้ การใช้กระจกโค้งติดตั้งไว้ตามมุมทางเดินที่อับสายตาของสาธารณชน ในประการสุดท้ายพื้นที่สาธารณะควรจัดให้มีลักษณะโปร่งและลดพื้นที่อับสายตาให้มากที่สุด

โดยสรุป ปัจจัยที่ควรพิจารณาในการจัดสภาพแวดล้อมระดับชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎี การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ก็คือ

- การจัดโครงสร้างและวางแผนผังเมืองตลอดจนผังชุมชนควรให้มีลักษณะเป็นสัดส่วนสอดประสานซึ่งกันและเพิ่มอำนาจการสอดส่องตรวจตรา

- การจัดสภาพแวดล้อมในละแวกบ้านย่านที่อยู่อาศัย ควรมีลักษณะเพื่อเสริมให้ผู้อยู่อาศัยในย่านนั้นได้ใช้ประโยชน์ได้ควบคุมและได้พัฒนาความเป็นเจ้าของชุมชนหรือละแวกบ้านกล่าวคือ เป็นการมุ่งรักษาพื้นที่

- การจัดสภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะควรมีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับระบบสนับสนุนต่าง ๆ การรักษาความปลอดภัยและการขยายตัวของสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมให้สาธารณะชนจำนวนมากที่สุดได้ใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่สาธารณะโดยต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งลดความโดดเดี่ยวและการแยกตัวอันจะทำให้ย่านพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรได้ง่าย

การให้แสงสว่างตามท้องถนนและบริเวณสาธารณะ

Hemphill กล่าวว่า แสงสว่างในเวลากลางคืนไม่ว่าภายในหรือภายนอกอาคารสถานที่จัดเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งได้ผลดีที่สุดในการยับยั้งการลักขโมย การบุกรุก หรือแม้แต่การปล้นทรัพย์

ท้องที่หนึ่งของกรุง Washington D.C. ได้มีการติดตั้งโคมไฟฟ้าส่องสว่างแบบไฮโซเดียม ซึ่งให้แสงสว่างกระจายครอบคลุมพื้นที่ จากการประเมินผลปรากฏว่า ภายในระยะเวลา 3 เดือนคดีปล้นทรัพย์ในท้องที่ดังกล่าวลดลง

New York และ Detroit ต่างก็ได้รายงานสรุปผลวิจัยในทำนองเดียวกัน กล่าวโดยย่อคือ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนมีส่วนช่วยลดสถิติอาชญากรรม อีกนัยหนึ่งแสงสว่างตามท้องถนนและพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ มีผลยับยั้งการประกอบอาชญากรรม เพราะแสงสว่างนอกจากจะช่วยเพิ่มโอกาสที่จะพบเห็นและจดจำตำหนิรูปพรรณของคนร้ายและพฤติกรรมอาชญากรได้ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการลดอาชญากรรมรุนแรง

คณะกรรมการการศึกษาปัญหาอาชญากรรมในสหรัฐอเมริกาบางคณะ เช่น National Advisory Commission (1973) แนะนำให้ทุกเมืองก่อนเริ่มโครงการเพิ่มแสงสว่าง โดยเฉพาะเมื่อทรัพยากรมีจำกัด ควรได้มีการศึกษาสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- ทิศนคติของสาธารณชนที่มีต่อมาตรการติดตั้งโคมไฟฟ้าหรือเพิ่มแสงสว่าง
- พื้นที่ที่มีอาชญากรรมระดับสูง
- สถานที่ ซึ่งสาธารณชนอาจใช้บริการในเวลากลางคืน
- เส้นทางจราจร

สิ่งที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่ง ตำรวจท้องที่ควรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นโดยใช้สถิติข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมในท้องที่เป็นหลักในการเสนอแนะและพิจารณาแก้ไขปรับปรุง เนื่องจากมักเป็นความจริงว่า ตำรวจท้องที่ซึ่งมีสมรรถภาพสูงในการควบคุมอาชญากรรมย่อมเป็นหน่วยงานหลักที่มีข้อมูลด้านอาชญากรรมในท้องที่มากที่สุดและทันต่อเหตุการณ์ที่สุด

การออกแบบอาคาร

Newman (1972) ยังพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารที่เหมาะสมช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเพิ่มความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยออกแบบลักษณะอาคารสถานที่ให้โปร่งมีแสงสว่างพอเพียงและไม่อับสายตา สมมติฐานของ Newman ก็คือ การเปิดโอกาสให้มีการเฝ้าติดตาม หรือการเพิ่มขีดความสามารถของสาธารณชน ในการสังเกตสอดส่องบริเวณและตัวอาคารสถานที่ได้ทั้งจากภายนอกและภายในจะสามารถลดความหวาดกลัวและความกังวลใจ รวมทั้งสามารถเพิ่มพูน ความรู้สึกมั่นใจและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินได้มากยิ่งขึ้น การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผนังด้านข้างเป็นกระจกใสและติดตั้งโคมไฟฟ้าให้แสงสว่างชัดเจนได้มีผลในการกำจัดอาชญากรรมให้หมดไป

การออกแบบอาคารสถานที่และบริเวณให้สามารถเฝ้าสังเกตติดตามได้ตามความหมายของการป้องกันอาชญากรรมยังได้แก่

- ควรออกแบบให้มีลักษณะโปร่ง และมีแสงสว่างพอเพียงที่บุคคลภายนอกจะสามารถมองเห็นกิจกรรมภายในได้
- ควรมีลักษณะไม่อับสายตาและมองเห็นได้ชัดเจน
- ถ้าจำเป็นต้องกันรั้ว ควรให้มีลักษณะโปร่ง ซึ่งมองสังเกตได้จากภายนอก โดยควรหลีกเลี่ยงรั้วที่สูงและทึบ
- ต้นไม้และพุ่มไม้ประดับ ควรตัดตกแต่งอยู่เสมอและไม่ควรปล่อยให้รกทึบในลักษณะที่คนร้ายสามารถแอบซ่อนอยู่

การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมนามธรรม

การมุ่งความสนใจไปยังสภาพแวดล้อมรูปธรรมเพียงอย่างเดียว อาจทำให้การป้องกันอาชญากรรมในชุมชนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และมักมีประสิทธิภาพต่ำในแง่ที่ว่าชุมชนหรือบุคคล อาจต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยเป็นมูลค่ามากมาย แต่กลับให้ผลในทางสถิติอาชญากรรมได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ Gans (1962) และ Gardiner (1978) ได้ยืนยันว่า การมุ่งเสริมอาคารวัสดุอุปกรณ์เพื่อการรักษาความปลอดภัยมากเกินไปไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมอย่างสิ้นเชิง ในทางตรงกันข้ามการแยกตัวจากชุมชนมากเกินไปอาจไปก่อให้เกิดผลสะท้อนกลับ กล่าวคือ แทนที่บุคคลจะรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินกลับเกิดความรู้สึกว่าเหว่ หวาดระแวงภัยและขาดการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกทั่วไปในชุมชนมากยิ่งขึ้น เมื่อสมาชิกในชุมชนต่างปล่อยปละละเลยและต่างหาทางตัดช่องน้อยแต่พอตัว ไม่หันหน้าเข้าร่วมมือซึ่งกันและกันในการป้องกัน

ปัญหาอาชญากรรม ในที่สุดผลที่ตามมาจึงเป็นไปตามปรากฏการณ์ที่พบทั่วไปในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน กล่าวคือ ปัญหาอาชญากรรมได้กลายเป็นความรับผิดชอบของตำรวจเพียงฝ่ายเดียวไป โดยปริยาย ย่อมหมายความว่า สมาชิกทุกคนในสังคมนั้น ต่างรอคอยเวลาที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยต่างแต่เพียงว่าช้าหรือเร็วกว่ากันเท่านั้น ความสำคัญและความจำเป็นที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคม กล่าวคือนัยหนึ่ง ความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในการช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยตลอดจนแจ้งเหตุต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ หัวใจของการป้องกันอาชญากรรม

ความสัมพันธ์ในชุมชนหรือสภาพแวดล้อมนามธรรมจัดเป็นมิติหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม และต้องพัฒนาควบคู่สอดประสานไปกับสภาพแวดล้อมรูปธรรมในลักษณะที่มีแนวโน้มไปสู่เป้าประสงค์ของการสร้างชุมชนที่เป็นระเบียบ อบอุ่น น่าอยู่อาศัย และปลอดภัยจากอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมภายใต้มิติของสภาพแวดล้อมนามธรรมสามารถใช้ได้ในสังคมได้แก่

1. เพื่อนบ้านเตือนภัย
2. สายตรวจประชาชน

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation Theory)

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาที่สมาชิกมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งมองได้ 2 แนวทาง แนวทางแรกมองว่าองค์กรมีบทบาทส่วนใหญ่เป็นองค์กรข้าราชการ การจัดทำโครงการจึงมีระยะสั้นไม่ถาวร และโครงการล้มเลิกไปได้ง่าย แนวทางที่ 2 มองว่าประชาชนมีบทบาทเป็นการมองไปที่ความสนใจ และปัญหาความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวทางการจัดทำโครงการจึงต้องคำนึงถึงปัญหาความต้องการ ซึ่งจะต้องเข้าใจถึงพื้นฐานวัฒนธรรมและค่านิยมเป็นองค์ประกอบในการสร้างความร่วมมือแนวทางนี้จะทำให้ความร่วมมือในแต่ละโครงการถาวร ไม่ฉาบฉวยเฉพาะหน้า เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตาม ใฝ่ผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ต่าง ๆ กัน แต่โดย

ส่วนใหญ่มักครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมใน 4 มิติคือ การวางแผน (Planning) การดำเนินการ (Implementation) การประเมินผล (Evaluation) และการได้รับประโยชน์ (Benefits)

ทฤษฎีการเลียนแบบ (Theory of Imitation)

สาเหตุในการเกิดอาชญากรรม ในอีกรูปแบบหนึ่งคือการลอกเลียนแบบการกระทำ ความผิด โดยอาจจะเลียนแบบจากกลุ่มเพื่อน หรือ ตามสื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เห็น ดังมีรายละเอียดของแนวทฤษฎีดังนี้

ของ กาเบรียล ทาร์ด (อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 72) นักอาชญาวิทยาได้เสนอแนวคิดด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการเลียนแบบ มีกฎการเลียนแบบ อยู่ 3 กฎด้วยกันที่ทำให้คนเป็นอาชญากร

1. คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจะเลียนแบบพฤติกรรมกัน
2. การเลียนแบบ ผู้เลียนแบบมักจะเอาอย่างคนที่สถานะเหนือกว่าตน เช่น เด็กจะเลียนแบบผู้ใหญ่ คนชั้นต่ำจะเลียนแบบคนชั้นกลาง ส่วนคนชั้นกลางจะเลียนแบบคนชั้นสูง เป็นต้น
3. ทาร์ดเสนอ “กฎของการแทรกแทน” (Law of Insertion) ซึ่งว่าการมีพฤติกรรมใหม่ จะทดแทนพฤติกรรมเก่า เช่น การใช้ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น เดิม นาย ก ดื่มเหล้าเพียงอย่างเดียว ต่อมาเข้ากลุ่มเพื่อนที่เสพยาบ้า นาย ก จึงดื่มเหล้าและเสพยาบ้า เป็นพฤติกรรมกระทำผิดที่แทรกเข้ามาและเพิ่มความเข้มข้นของพฤติกรรมเข้าไปอีก หรือที่เดิมมีพฤติกรรมลักเล็กขโมยน้อย ต่อมาถูกจับได้และติดคุก เมื่อพ้นโทษออกมากลับไปปล้นจี้แทนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่หนักกว่าเดิม เป็นต้น ทาร์ด เชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมนั้นจะมีผลทำให้บุคคลสามารถเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ ตัวอย่างในภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือสื่อหนังสือพิมพ์ ต่างก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาชญากรได้ทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่า ตามทฤษฎีการเลียนแบบของ ทาร์ด จะมีผลต่อบุคลิกภาพที่จะทำให้บุคคลตัดสินใจในการก่ออาชญากรรม โดย เลียนแบบพฤติกรรมในการก่ออาชญากรรม ซึ่งอาจจะเลียนแบบ จากสื่อต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมา เช่นกรณี โจรสะพานลอยก็เช่นเดียวกัน หลังจากสื่อมวลชนได้นำเสนอรูปแบบอาชญากรรมแบบนี้ขึ้น จำนวนการเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอยหรือโจรสพานลอยก็มากขึ้น ซึ่งก็เป็นการลอกเลียนแบบพฤติกรรม ในการกระทำผิด เป็นต้น เพราะฉะนั้น การควบคุมอาชญากรรมที่เกิดจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรม จะต้องมีการ

ควบคุมทางด้านสื่อมวลชน และตอบโต้สื่อ ในการเสนอสื่อต่าง ๆ ออกไป (สิทธิกร วัชรวิภากร, 2548, น. 5) กล่าวว่่า เมื่อมีคดีเกิดขึ้นบนสะพานลอย จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องสืบสวนเพื่อที่จะให้ได้ทราบรายละเอียดของคนร้ายที่กระทำผิด เพื่อหยุดยั้งยับยั้งป้องกันการก่อเหตุในลักษณะดังกล่าวครั้งใหม่ ป้องกันการลอกเลียนแบบพฤติกรรม โดยทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำเลียนแบบรู้สึกว่่าหากกระทำผิด ไปแล้วจะต้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมได้

ดังนั้นแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมโดยพิจารณาจากสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ตามแนวทฤษฎีการเลียนแบบ ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่ง ในการป้องกันอาชญากรรม ในการก่ออาชญากรรมจากการเลียนแบบการประทุษกรรม จากสื่อต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดออกไป โดยจะต้องมีการควบคุม หรือตัดตอน การเลียนแบบของกลุ่มอาชญากร หรือ บุคคลที่ไม่ได้เป็นอาชญากรแต่เรียนรู้ที่จะเป็นอาชญากรจากการเลียนแบบตามที่ตนได้พบเห็น หรือเรียนรู้ จากสื่อต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาถึงสื่อสารมวลชนจะมีอิทธิพลต่อประชาชนในสังคมอย่างมาก เพราะถือว่่าเป็นแหล่งข้อมูล แหล่งการเรียนรู้ ข่าวสารต่าง ๆ เพราะฉะนั้น การควบคุมการนำเสนอของสื่อ จึงมีความจำเป็น รวมถึงการโต้ตอบทางสื่อมวลชนก็เช่นเดียวกัน เช่น หากมีการนำเสนอถึงการเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอย ขึ้น หลังจากนั้นก็มีการจับกุมตัวผู้ต้องหาดังกล่าวได้และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ก็ต้องมีการนำเรื่องการจับกุมมาเสนอทางสื่อเช่นเดียวกันเพื่อเป็นการตอบโต้ เป็นต้น

ทฤษฎีทางเลือก (Choice Theory)

ทฤษฎี การเลือกมองว่่าการละเมิดกฎหมายของคน เช่น ขโมยของ ชายยาเสพติด หรือ ยกพวกตีกัน เกิดจากเหตุผลส่วนตัวหลายเหตุผล รวมถึงความอยาก การแก้แค้น ความต้องการ ความโกรธ ความหึงหวง ความคับแค้น ความทิวี่ เป็นต้น แต่เมื่อเหตุผลส่วนตัว ได้มีการชั่งน้ำหนัก ระหว่างการที่ได้มาซึ่งผลประโยชน์ และผลที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม คือ บทลงโทษต่าง ๆ แนวคิดของทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ได้แตกแขนงจากแนวคิดของสำนักดั้งเดิมคือทฤษฎีอิสระเจตจำนงนั่นเอง ทฤษฎีการเลือกมองว่่า อาชญากรเป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจ ได้ใช้เหตุผลชั่งน้ำหนักของการกระทำแล้ว พฤติกรรมสามารถควบคุมหรือยับยั้งได้ถ้าอาชญากรกลัวถูกการลงโทษ (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 62)

แนวความคิดของ ซีซาร์ เบกกาเรีย (Cesare Beccaria) ให้นิยามของคนว่่า เป็นผู้ที่ยึดหลักของผลประโยชน์ เป็นคนเห็นแก่ตัว และมองตัวเองเป็นหลัก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการ

ลงโทษมาเป็นตัวสกัดให้เกิดความกลัวต่อความผิดที่คิดจะทำ ในขณะที่ทฤษฎีการเลือกมองว่าคนจะละเมิดกฎหมายเมื่อตัดสินใจเสี่ยง เมื่อทบทวนแล้วทั้งด้านจิตใจส่วนบุคคล (ความต้องการเงิน แก้วกัน ความตื่นเต้น และความสนุกสนาน) และปัจจัยด้านสถานการณ์ (เป้าหมายที่ต้องการได้รับการป้องกันเพียงพอจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่) ดังนั้นก่อนที่จะเลือกทำผิด อาชญากรผู้ใช้เหตุผล (Reasoning Criminal) ได้ประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดการพิจารณาไตร่ตรองแล้ว และคาดคะเนถึงโทษสถานหนักที่จะได้รับ โดยใช้ค่านิยมของอาชญากรเรื่อง “กล้าได้ กล้าเสีย” เมื่อได้ทบทวนด้วยเหตุผลต่าง ๆ แล้วเขาจะตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรมตามประเภทที่ต้องการ ได้มีการขังน้ำหนักรกระทำผลที่จะเกิดขึ้น การขังน้ำหนักรดังกล่าว อาชญากรอาจเลือกสิ่งที่จะคิดทำผิดก็ได้ ถ้าผล (ถ้าถูกจับได้) การลงโทษจะรุนแรง พิจารณาแล้วได้ไม่คุ้มเสียนั่นเอง เช่นอาชญากรอาจเลิกความคิดที่จะบุกเข้าไปโจมตีกรรมทรัพย์สินของคนในหมู่บ้าน เพราะไปสังเกตแล้วเห็นว่ามียอดสายตรวจของตำรวจตรวจตราอยู่ตลอดเวลาอาชญากรจึงย้ายที่ไปก่ออาชญากรรมที่อื่นแทน (Crime Displacement)

การเรียนรู้ (Learning) และประสบการณ์ (Experience) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างทฤษฎีการเลือก (Akers, 1990) อาชญากรอาชีพ (Career Criminal) รู้จักข้อจำกัดของตนเองรู้ว่าเมื่อไหร่ควรหยุด เมื่อไหร่ควรเสี่ยง และอาชญากรที่มีประสบการณ์ อาจจะไม่เลิกอาชีพอาชญากร เมื่อเขาเกิดความเชื่อว่าการเสี่ยงในการประกอบอาชญากรรมมีมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ บุคลิกภาพและวิถีชีวิต (Lifestyle) ของอาชญากร มีผลต่อการควบคุมตัวเองอย่างยิ่ง เช่นอาชญากรเลือกจะประกอบอาชญากรรมมากกว่าปฏิบัติตัวตามแนวทางสังคม เพราะเป็นวิถีชีวิตของเขา

โครงสร้างของอาชญากรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเลือกในการตัดสินใจจะประกอบอาชญากรรมนั้น จะมีองค์ประกอบดังนี้

1. จะประกอบอาชญากรรมที่ไหน
2. ลักษณะของเป้าหมายเป็นอย่างไร
3. หนทางที่จะทำให้การประกอบอาชญากรรมสำเร็จ

จากโครงสร้างดังกล่าวทฤษฎีการเลือกได้ขยายความโครงสร้างแต่ละข้อในความหมายดังต่อไปนี้

1. การเลือกสถานที่อาชญากรรม (Choosing the Place of Crime) อาชญากรจะเลือกสถานที่ เพราะเขาต้องรู้ว่าสถานที่นั้น เมื่อเขาประกอบอาชญากรรมแล้วเขาจะหนีพ้นการ

จับกุมของตำรวจได้ ยกตัวอย่างเช่น เด็กชายยาบ้าในละแวกบ้านของตนเอง เพราะถ้ามีสายตรวจเข้ามา เพื่อน ๆ ของเด็กจะเตือนเด็กไว้ว่าอันตรายกำลังมาถึง

2. การเลือกเป้าหมาย (Choosing Targets) เลือกเป้าหมายเพราะอาชญากรต้องการทำงานของตัวเองให้สำเร็จคือ การเลือกในสิ่งที่ต้องการนั่นเอง เช่น อาชญากรต้องการขโมยของในบ้าน อาจแกล้งไปกดกริ่งประตูเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครอยู่บ้าน จึงจะบุกเข้าไปขโมยของ แต่ถ้ามีคนมาเปิดประตูอาจจะแกล้งถามหาคนแล้วบอกว่าได้ที่อยู่มาก่อน เป็นต้น

3. เรียนรู้เทคนิควิธีของการเป็นอาชญากร (Learning Criminal Techniques) การเรียนรู้เทคนิคช่วยทำให้หลุดรอดจากการจับกุมได้ เช่น คนที่ขโมยรถติดใจว่าตำรวจมักตรวจรอยเข็มฉีดยาจึงหาวิธีอื่นซึ่งเรียนรู้จากพวกที่ติดยาเสพติดด้วยกันว่าถ้าใช้วิธีนี้แล้ว เช่น เผลอแล้วสุดดมจะหลุดรอดจากการจับกุมได้

จะเห็นได้ว่าตามแนวทฤษฎีทางเลือกนั้น จะมีเหตุและผลในการตัดสินใจลงมือก่ออาชญากรรม จากการเลือกสถานที่ เลือกเป้าหมาย และการใช้เทคนิคเพื่อให้การก่ออาชญากรรมสำเร็จและหลบหนีการจับกุมได้ การพิจารณาจากแนวทฤษฎีเพื่อหาทางป้องกันอาชญากรรมจะต้องใช้หลักการตัดช่องโอกาสในการกระทำผิด และโดยใช้กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมจากสถานการณ์ ตามแนวคิดกลวิธีในการป้องกันอาชญากรรม ของ โรนัลด์ คลาร์ก และ รอสส์ แฮนเนล (Ronald Clarke & Ross Hanel) ซึ่งได้แบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ถ้าจะประกอบอาชญากรรมต้องอาศัยความพยายามอย่างยิ่งยวด
2. เพิ่มความเสี่ยงของการประกอบอาชญากรรม
3. ลดประโยชน์ที่จะได้รับจากการประกอบอาชญากรรม
4. โน้มน้าวความรู้สึกผิดหรือละอายเมื่อประกอบอาชญากรรม

ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

Hans Von Hentig (อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 6) ได้อธิบายเหยื่ออาชญากรรม เปรียบเทียบเหมือนช่างปั้นอาชญากร อาชญากรเหมือนคนล่าเหยื่อ (Predator) และเหยื่อเหมือนผู้ล่า (Prey a Siegel) นักเหยื่อวิทยาผู้บุกเบิกอีกท่านคือ Stephen Schater ได้ศึกษาตัวเหยื่อและได้เสนอแนวคิดที่ว่าตัวเหยื่อได้ยั้วหรือกระตุ้นให้ผู้กระทำผิด ทำผิด แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อปัจจุบันสามารถกล่าวแบ่งเป็นทฤษฎีได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี Victim Precipitation (การมีส่วนร่วมของเหยื่อ) โดย Marvin Wolfgang อธิบายว่าเหยื่อบางคนเป็นตัวกระตุ้น ทำให้ตัวเองเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บ หรือ ความตายได้ ซึ่งตัวเหยื่ออาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกหรือนิ่งเฉยก็ได้

พฤติกรรมที่แสดงออก (Active Precipitation) เช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตัวเหยื่ออาจใช้คำขู่ หรือคำทำร้าย หรืออาจเป็นผู้ช่วยก่อนหรือเริ่มก่อนในการทำร้ายก็ได้ รูปแบบนี้เรียกว่า Victim-Precipitation Crime หรือ อาชญากรรมที่เหยื่อมีส่วนร่วม โดย Marvin Wolfgang ปี 1958 ได้ศึกษาการฆาตกรรมของอาชญากร ได้สรุปพฤติกรรมของเหยื่อกระตุ้นให้ อาชญากรต้องฆ่า ตัวอย่างเห็นจากการประทุษร้ายในร้านคาราโอเกะต่างหรือจากการที่ภรรยาถูก ประทุษร้ายจากและขู่ว่าจะมาฆ่าสามี จนต้องฆ่าสามี เป็นต้น

ในปี 1971 Menachem Amir ศึกษาการข่มขืนและสรุปว่า ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน มักจะมีความสัมพันธ์กับผู้ข่มขืน เช่นกรณีการข่มขืนของคู่คนที่เรียกว่า Date Rape แสดงให้เห็นว่า ทั้งชายและหญิงไปเที่ยวด้วยกันจากความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย แต่เป็นโรแมนติคที่ยังขาดความสนิทสนม เมื่อสถานการณ์เลยเถิด ฝ่ายหญิงขจัดขึ้นจึงกลายเป็นการข่มขืน ซึ่งดูเหมือนจะไม่รุนแรงเท่ากับการข่มขืนจากคนที่ไม่เคยรู้จัก ที่เรียกว่า Stranger Rape อย่างไรก็ตาม มี นักกฎหมายหญิงหลายระดับพูดถึงการข่มขืนของคู่คนว่าเป็นการข่มขืนเช่นเดียวกับการข่มขืนอื่น ๆ เพราะฝ่ายชายได้ทำให้ผู้หญิงหมดทางสู้ กลัวจนไม่กล้าต่อสู้จนทำให้ถูกมองว่าฝ่ายหญิงมีส่วนรวมในการมีเพศสัมพันธ์ หรือ มีความสมัครใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฝ่ายหญิง จึงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การตัดสินใจชนิดที่โทษผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น กรณีหญิงโดนข่มขืน เพราะการใส่กระโปรงสั้นลายลูกไม้ โดยไม่ใส่ชุดชั้นใน แสดงถึงหญิงเป็นคนกามหาพฤติกรรมให้โดนข่มขืน (Asked for it, The way she was dressed) หรือแต่งตัวเพื่อโฆษณาขายด้านเพศ (was advertising for sex) และโยนความผิดส่วนหนึ่งให้แก่หญิง เป็นต้น

การอยู่เฉย (Passive Precipitation) ของเหยื่อเกิดโดยเหยื่อไม่รู้ตัวเลยว่าจาก บุคลิกภาพส่วนตัวของตนคนได้ไปข่มขู่ หรือช่วยอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น กรณีแข่งขันการสมัครงาน การ เลื่อนตำแหน่ง เรื่องความรัก เป็นต้น บางครั้งตัวเหยื่ออาจไม่พบกับผู้กระทำ (Attacker) เลยก็ได้ บางทีไม่รู้เลยว่ามีคนประเภทนี้อยู่ด้วย จนเมื่อตัวเขารู้สึกว่าจะแพ้แก่ตัวเหยื่อ

อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบ่อยกลุ่มเหยื่อถูกจัดให้อยู่ในพวกหรือกลุ่ม ๆ หนึ่งที่ทำให้ ผู้กระทำรู้สึกกลัวไม่ปลอดภัย ทำลายชื่อเสียง เกียรติยศ สถานะ รวมถึงเศรษฐกิจความเป็นอยู่ ต่าง ๆ ที่เรียกว่า อาชญากรรมแห่งความเกลียด (Hate Crime) กรณีผู้อพยพพลัดถิ่นที่ย้ายมาอยู่ใน ชุมชน ในประเทศอเมริกา ทำให้อเมริกันชนรู้สึกถูกแข่งขันในเรื่องของการแย่งงาน ความมั่นคงใน

ชีวิตความเป็นอยู่เดิม ๆ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความเกลียดกลัว กลุ่มผู้ลี้ภัยเลยเป็นเป้าหรือเหยื่อให้ถูกระทำต่าง ๆ นานา เช่น กรณีกลุ่มคนชาวใต้ถูกคลุมศีรษะเข้าร้านขายของชำของคนจีนโดยที่ไม่รู้จักมาก่อน ได้ทำลายของในร้านเสียหาย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปในทฤษฎีไม่ว่าจะ Active หรือ Passive Precipitation ในบางกรณีไม่ใช่อาชญากรรมทั้งหมด การกระทำหรือการแสดงออกของเหยื่อมีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น

2. ทฤษฎี Live Style (รูปแบบของวิถีชีวิต) นักอาชญาวิทยา Gary Sensen & David Brownfield เชื่อว่า รูปแบบของวิถีชีวิตของคนทำให้ตนเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ จากข้อมูลสถิติปรากฏว่า สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกิดจากการอยู่เป็นโสด การคบค้ากับชายหนุ่ม ไปเที่ยวตามสวนสาธารณะยามวิกาลและอาศัยแถบชานเมือง อาจกล่าวได้ว่าการลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่ออาจทำได้โดยการอยู่บ้านยามค่ำคืน ย้ายมาอาศัยในตัวเมือง ไม่ไปเที่ยวตามที่สาธารณะ หาเงินให้มาก และการมีคู่ครอง จะเห็นได้ว่าการตกเป็นเหยื่อเกิดจากวิถีของการใช้ชีวิตของคนแต่ละคน

วิถีชีวิตที่มีความเสี่ยงสูง (High Risk) เช่น เด็กหนุ่มวัยรุ่นจะมีความเสี่ยงสูงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งถ้าพิจารณาจากวิถีชีวิตแล้ว ตั้งแต่เด็กหนุ่มเดินทางจากประตูบ้านไปถึงโรงเรียน ตัวอย่างเช่น เด็กนักเรียนอาชีวะ เป็นต้น นอกจากมีการคบเพื่อน ทำให้เกิดความเสี่ยงสูงเช่นกัน เพื่อนอาจชักจูงไปเที่ยวตามสถานที่ต้องห้ามต่าง ๆ เด็กหนุ่มที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ไม่มีสิทธิ์ซื้อสุราได้ ตาสถานที่เหล่านั้่นอาจขายสุราให้ เพราะอยากได้เงิน ซึ่งจากความอ่อนวัยและไม่ประสาต่อโลก เมื่อได้ดื่มสุราไป ทำให้เกิดอารมณ์ที่กล้าไม่กลัว เลียนแบบเมื่อพบกลุ่มวัยรุ่นอื่นมองหน้ากันทำให้ทะเลาะกันได้ ดังที่ปรากฏ เป็นข่าวทุกวันนี้ การประทุษร้ายร่างกายมักเกิดในสถานที่ที่มีการขายสุรา นอกจากนี้เมื่อเด็กได้เรียนระดับมหาวิทยาลัย ถ้ายังคุ้นเคยกับการมีนิสัยที่ชอบเที่ยวชอบไปงานเลี้ยง ต่าง ๆ ก็จะเป็นการนำไปสู่การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้หญิงสาวระดับมหาวิทยาลัยที่ชอบใช้ชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย มักจะชอบเที่ยวตามแหล่งสถานเริงรมย์ต่าง ๆ อาจถูกหลอกให้ทานยาเสพติดเช่น ยาอี ยาเลิฟ เป็นต้น เมื่อยาออกฤทธิ์ก็จะมีพฤติกรรมด้านเพศ และมีเพศสัมพันธ์ด้วย ทำให้เกิดการประทุษร้ายร่างกาย ประทุษร้ายทางเพศ

3. ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activities Theory)

ในทฤษฎีนี้ ดังที่กล่าวแล้วว่ามีคำตอบรับกันกับทฤษฎีทางเลือก เสนอแนวคิดว่าการมีกิจกรรมประจำวันของคนเรา ทำอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เช้าออกจาก บ้าน ไปทำงาน/โรงเรียนจนกลับถึงบ้าน ทุกวันธรรมดาจะปฏิบัติเช่นนี้ตลอด วันหยุดสุดสัปดาห์จะมีกิจวัตรประจำวันเช่นเดียวกันทุกวันหยุด เช่น 10 นาฬิกาไปตลาด 20 นาฬิกาออกไปข้างนอกบ้านไปไหนก็

ตาม อาทิ ดุภาพยนตร์ บ้านเพื่อน กลับบ้านประมาณ 22 นาฬิกาอย่างช้า ทำเช่นนี้เหมือนกันใน รอบสัปดาห์ไม่เปลี่ยน ทำให้ตัวอาชญากรสังเกตได้และวางแผนได้ว่า คน คนนี้จะทำอะไรต่อไป ซึ่งแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมจากตามแนวทฤษฎีนี้ก็เช่นเดียวกัน จะใช้การควบคุมการ ประกอบกิจวัตรในแต่ละวันและหลักการในการตัดช่องโอกาสในการกระทำผิดเพื่อป้องกัน อาชญากรรม คือ การตัดเป้าหมาย การตัดโอกาส และการตัดแรงจูงใจ เช่นกรณีป้องกัน อาชญากรรมบนสะพานลอย ก็ต้องเปลี่ยนแปลงการสัญจร บ้าง คือ การเดินข้ามทางม้าลาย การ เปลี่ยนสะพานข้าม การเปลี่ยนจุดลงรถ เป็นต้น (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น. 64)

สาเหตุของเหยื่ออาชญากรรม และการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

สุดสงวน สุธีสร (2543, น.19-29) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยพิจารณาจากตัวเหยื่อ หรือเหยื่ออาชญากรรม โดยนำประเภทของเหยื่ออาชญากรรมมา พิจารณา ซึ่งแยกออกเป็นดังนี้

1. พฤติกรรม

เหยื่ออาชญากรรมอาจช่วยๆ เชิญชวน หรือเป็นต้นเหตุของการกระทำผิดทำให้ พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนร่วมในการกระทำผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อเป็นสาเหตุของการตกเป็น เหยื่อ เช่น เด็กหญิงแสนดี ได้รับการเลี้ยงดูให้มีพฤติกรรมที่ชอบเดินเที่ยวเล่นไปมาในชอยเวลา กลางคืน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นวิถีชีวิตของเด็กหญิงแสนดี ซึ่งทำให้เกิดภาวะของการเสี่ยง สูงในการเดินเล่นเพียงลำพังในยามวิกาล อาจเป็นสาเหตุของการข่มขืนได้

2. บุคลิกภาพ

เหยื่ออาชญากรรมส่วนมากคือ ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ (Walsh & Schram, 1980, p. 32) คนที่ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เห็นตัวเองเป็นคนมีปมด้อย มักยอมจำนนต่อทุกคน และทุกสถานการณ์ มีความคิดในทางลบกับตัวเอง ไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการอันแท้จริง ของตน ทำให้เป็นเหยื่ออาชญากรรม

3. ลักษณะทางชีวภาพ

เด็ก ผู้หญิง และคนชรา เป็นกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่า กลุ่มอื่น เนื่องจากบุคคลทั้ง 3 ประเภท มีลักษณะอ่อนแอโดยธรรมชาติ เด็กมักตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรมประเภทลักพาตัวแ่งของกามารมณ์ เพราะสรีระที่บอบบางกว่าผู้ชายจึงทำให้ตกเป็น

เหยื่อของการข่มขืนได้ สำหรับคนชราที่มีความอ่อนแอและสภาพร่างกายที่เสื่อมโทรม ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักทรัพย์ โจรกรรม

4. สถานที่

สถานที่ที่เป็นสาเหตุให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ โดยยึดถือสถานที่เป็นหลักเกณฑ์หลัก ในการเกิดเหตุการณ์ ไม่ว่าจะใครก็ตามไปในสถานที่ดังกล่าวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ เช่น สวนสาธารณะ เป็นต้น (Weston, 1972, p. 61)

5. เศรษฐกิจและสังคม

กล่าวคือ สังคมที่มีสถิติอาชญากรรมน้อย แสดงว่า เหยื่ออาชญากรรมน้อยด้วย ดังนั้น สภาพเศรษฐกิจและสังคม ย่อมเป็นปัจจัยกำหนดประการสำคัญต่อสาเหตุการกระทำผิดของคนในสังคม (Vold, 1973, pp. 184-188) จากแนวความคิดนี้สามารถนำทฤษฎีทางอาชญาวิทยา มาประยุกต์ได้คือ ทฤษฎีของสำนัก Positive ที่เชื่อเรื่องเจตน์จำนงกำหนด (Determinist) หมายถึง ปรากฎการณ์ย่อมเกิดขึ้นจากสาเหตุ สาเหตุหรือปัจจัยที่นำไปสู่การประกอบอาชญากรรมคือ ปัจจัยทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม (Vernon, 1976, pp. 29-35) ดังนั้น ถ้าสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี คนในสังคมอยู่ดีกินดี เชื่อได้ว่า ปัญหาอาชญากรรมย่อมลดลง ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อปัญหาการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมย่อมลดลงด้วย ผู้เขียนมีความเชื่อว่า ไม่มีคนที่เลวโดยกำเนิด แต่ปัจจัยต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างเห็นได้ชัดเจน การเผยแพร่ค่านิยมทางวัตถุที่ผิด หล่อหลอมให้คนในสังคมกลายเป็นพวกวัตถุนิยม ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระตุ้นและส่งเสริมให้คนกระทำความผิด ผู้รับเคราะห์คือ ผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเฉพาะเหยื่อประเภทไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกระทำผิดเลย ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาที่รัฐควรนำมาพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงโครงสร้าง ระเบียบของสังคมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

6. การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากเมื่อมีการประกอบอาชญากรรมขึ้น การดำเนินการหรือขั้นตอนในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษล่าช้า บางครั้งขาดความเป็นธรรม ตัวเหยื่ออาชญากรรมจึงเกิดความรู้สึกท้อแท้ต่อระบบงานยุติธรรม บางครั้งเหยื่อไปแจ้งเหตุอาชญากรรมให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพื่อดำเนินงานและหาแนวทางป้องกันเหตุดังกล่าวไม่ให้เกิดซ้ำอีก บางครั้งเมื่อดำเนินคดีถึงขั้นฟังคำพิพากษาศาลแล้วบทลงโทษที่ศาลสั่งไม่เป็นธรรม ดังนั้นเมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ ตัวอาชญากรหรือผู้กระทำผิดทราบถึงช่องว่างทางกฎหมาย ความล่าช้าของการติดตามของเจ้าหน้าที่ ทำให้อาชญากรชะล่าใจและเกิดความเหิมเกริม กล้าที่จะทำผิดเพราะความไม่เกรงกลัวต่อระบบงานยุติธรรม

ในการปรับปรุงนั้นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้ง 4 คือ ตำรวจ ศาล อัยการ และราชทัณฑ์ ควรจะพิจารณาปรับปรุงกฎข้อบังคับ วิธีการดำเนินการของหน่วยงานให้มีทิศทางเดียวกันทั้ง 4 หน่วยงาน ไม่ใช่ในลักษณะงานที่ต่างคนต่างทำเช่นในปัจจุบันควรมีสถาบันกลางที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมแนวทางในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม ทิศทางของปัญหาอาชญากรรม เพื่อจะได้แสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและรวบรวมข้อมูลด้านการให้บริการและความช่วยเหลือแก่เหยื่ออาชญากรรมของสถาบันดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนเสนอว่า ควรเป็นสถาบันอาชญาวิทยาจะเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์และครบวงจรที่สุด เพราะมีการศึกษาวิจัยถึงทั้งตัวอาชญากร และตัวเหยื่ออาชญากร

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนว่าควรเป็นไปในรูปแบบใด เท่าที่ปรากฏในสังคมทุกวันนี้อาจแยกแนวทางป้องกันได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยตัวเอง หมายถึงการระมัดระวังไม่ให้ตัวเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการเป็นเหยื่อ เช่นไม่เดินตามลำพังในที่เปลี่ยวในเวลากลางคืน ไม่ไปเที่ยวแหล่งเร่ร่อนมักมีเหตุทะเลาะวิวาท เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเน้นที่พิจารณาญาณของบุคคลแต่ละคน ว่าอะไรควรทำมากน้อยเพียงใด การกระทำใดสมควรหรือไม่ การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) จึงมีส่วนต่อแนวความคิดนี้เป็นอย่างมาก เช่น พ่อแม่อบรมลูกไม่ให้คบกับคนไม่ดี ตามสุภาษิตไทยที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล” เป็นต้น การคบคนไม่ดีย่อมนำไปสู่สถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ คือ เพื่อนที่คบอาจไปทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ส่งผลให้ผู้คบได้รับความเดือดร้อนไปด้วย

2. การป้องกันโดยตัวเองอาจเป็นลักษณะการต่อสู้ในที่นี้หมายถึง แต่ละคนได้รับการฝึกฝนอบรมให้รู้จักและมีทักษะในการใช้ศิลปะป้องกันตัว เมื่อมีเหตุการณ์เลวร้ายเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้หญิงสมัยนี้มักเรียนศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว การเรียนรู้ศิลปะต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นคาราเต้ ยูโดในการป้องกันตัวของตัวเองเมื่อเกิดร้ายขึ้น สามารถเอาตัวรอดจากเหตุการณ์วิกฤติได้ บางครั้งอาจช่วยเหลือผู้อื่นอีก เช่น กรณีหญิงถูกชายลวนลาม หญิงสาวผู้นั้นอาจใช้ศิลปะที่เธอได้เรียนมาต่อสู้ชายหนุ่มไม่ให้ล่วงเกินเธอได้ ทำให้เธอหลุดรอดจากการตกเหยื่อได้

การป้องกันโดยตัวเอง ในลักษณะที่มีความตื่นต่อสภาพแวดล้อมที่ดำเนินอยู่ในสังคม เป็นคนช่างสังเกต สนใจข่าวสารของบ้านเมือง เมื่อมีความตื่นตัวและสนใจต่อความเป็นไปของสังคมแล้ว ทำให้คน ๆ นั้นสามารถมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยในสังคมได้ เช่น นายพรเป็นคนช่าง

สังเกตและมีความตื่นตัวและสนใจต่อเหตุการณ์ของสังคมอยู่เสมอ ได้อ่านข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของแก๊งกระซอกสร้อยคอ ต่อมานายพรได้ไปเดินเล่นที่ตลาดแห่งหนึ่งเขาเห็นกลุ่มชายขี่มอเตอร์ไซด์มีพฤติกรรมเยี่ยงพฤติกรรมของแก๊งกระซอกสร้อยจากการสังเกตนี้ทำให้แทนที่นายพรจะเดินผ่านกลุ่มมอเตอร์ไซด์ เขาก็เลือกเดินอีกทางหนึ่ง การกระทำนี้ทำให้นายพรรอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อได้

3. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเพื่อนบ้าน หรือชุมชน หมายถึง การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนบ้านหรือชุมชน ในที่นี้ คือ ความห่วงใยอาทร ให้มีความร่วมมือร่วมใจดูแลซึ่งกันและกัน การปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติดังกล่าวควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แก้ตัวยาก การป้องกันวิธีนี้คือ การนำแนวความคิด ความเชื่อของคนในชนบทมาใช้กับสังคมเมืองที่มีแต่ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ของตนเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นในขณะที่สังคมชนบทจะมีความรัก การช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน เช่น บ้านนางมีกะปินางมีสามารถไปขอกะปิจากบ้านใกล้เรือนเคียงคือ นางมาได้สำหรับสังคมเมือง บ้านอยู่ติดกันหา รู้จักกันไม่ เป็นต้น ดังนั้น ถ้านำหลักการแนวความคิดการป้องกันโดยเพื่อนบ้านมาประยุกต์ใช้ได้ จะเป็นผลดีต่อสังคมอย่างยิ่งเพราะเพื่อนบ้านหรือชุมชนจะเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน แต่ละคนจะช่วยเหลือกันในด้านการศึกษาทรัพย์สินของกันและกันได้ ปัจจุบันมีหมู่บ้านหลายแห่งที่นำแนวคิดนี้มาประยุกต์เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของคนในหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านประชาชื่น จัดให้คนในหมู่บ้านได้รู้จักสวัสดิการ ไม่ว่าจะในด้านความปลอดภัย การรื่นเริง เป็นต้น ให้แก่คนในหมู่บ้าน ถ้าเพื่อนบ้านหรือชุมชนช่วยกันดูแลซึ่งกันและกันแล้ว จะปิดช่องโอกาสไม่ให้อาชญากรกระทำผิด การปิดช่องโอกาสดังกล่าว หมู่บ้านอาจจัดในรูปของเวรยามที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ของหมู่บ้าน เป็นต้น

4. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ หมายถึง การที่รัฐจัดหา บริการด้านการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมให้แก่สมาชิกในสังคมทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ด้านหน่วยงาน การปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ในที่นี้หมายถึง การป้องกันอาชญากรรม ซึ่งรัฐได้มอบหมายหน้าที่ให้แก่ตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่โดยตรงด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การป้องกันดังกล่าวอาจจัดในรูปแบบดังต่อไปนี้

1. สายตรวจ เช่น สายตรวจเดินเท้า สายตรวจจักรยาน สายตรวจมอเตอร์ไซด์ สายตรวจจรยนต์ จัดตรวจตามจุดต่าง ๆ ที่น่าจะเป็นสถานที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม

แหล่งเจริญมัย ตรอก ซอย ถนนเปลี่ยวต่าง ๆ เป็นต้น เพราะการจัดสานตรวจเป็นการตัดช่องโอกาสของการกระทำผิดของอาชญากรได้

2. จัดอบรมโครงการตำรวจชุมชน-มวลชนสัมพันธ์ โดยมุ่งให้ตำรวจกับประชาชนได้รู้จักและสร้างความเข้าใจอันดีแก่กัน เมื่อตำรวจสามารถผูกมิตรกับประชาชนได้ ย่อมทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดี (กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน, 2530) เมื่อตำรวจกับประชาชนสามารถเป็นเพื่อนกันได้ ย่อมไม่เกิดอคติและการต่อต้านส่งผลให้เกิดพฤติกรรมและการเคารพในกฎหมาย มากกว่าละเมิดกฎหมาย ทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลง

3. สายสืบ สืบหาผู้กระทำผิดมาลงโทษเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความเป็นธรรมในสังคม ผู้ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นย่อมได้รับโทษ ดังนั้นตำรวจจึงมีหน้าที่สืบแสวงหาผู้กระทำผิดมาลงโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้คนในสังคมเอาเยี่ยงอย่าง และตัวผู้กระทำผิดเองเมื่อตระหนักถึงประสิทธิภาพของกฎหมาย จะไม่กระทำผิดอีก อนึ่ง การนำผู้กระทำผิดมาลงโทษเท่ากับเป็นการแยกผู้กระทำออกจากสังคม ถือได้ว่าเป็นการป้องกันคนในสังคมให้ปลอดภัยต่อภัยร้ายจากผู้กระทำผิดได้

4. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ วิธีการป้องกันตัวเอง ที่ตำรวจสังเกตเห็นประโยชน์ว่าประชาชนควรทราบ จะเป็นหลักการ วิธีหลักการ วิธีการปฏิบัติเพื่อความไม่ประมาท หลงลืม เป็นการตัดช่องโอกาสการกระทำนั้นเอง เช่น ก่อนออกจากบ้าน ควรตรวจดูประตู หน้าต่างว่าได้ปิดล็อกแล้วหรือไม่ เป็นต้น

ด้านตัวอาชญากร การป้องกันที่รัฐมุ่งเน้นปฏิบัติต่อตัวอาชญากรโดยตรงนั้น จัดโดยกรมราชทัณฑ์ ได้พยายามแก้ไข อบรม และฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังให้กลับเป็นคนดี สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยการฝึกวิชาชีพให้การศึกษา เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่าการปฏิบัติต่อตัวอาชญากรหรือผู้กระทำผิดสามารถทำให้เขาสามารถกลับมาอยู่ในสังคมได้ การให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษ ทำให้เขาได้เห็นถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้เท่ากับเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นผลกระทบโดยตรงแก่ผู้จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในอนาคต

ด้านตัวเหยื่ออาชญากรรม ปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานใดของรัฐรับผิดชอบโดยตรงต่อเหยื่ออาชญากรรม ถ้ามีจะเป็นด้านการให้บริการช่วยเหลือ เช่น ให้สตาจ์ เพื่อเป็นการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น ซึ่งด้านการปฏิบัติต่อเหยื่ออาชญากรรม จะได้กล่าวในบทต่อไป ทุกนโยบายมุ่งเน้นด้านการปฏิบัติต่อเหยื่ออาชญากรรม จะได้กล่าวในบทต่อไป ทุกนโยบายมุ่งเน้นด้านการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด และละเลยผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งความไม่เป็นธรรมน่าจะดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อความสมดุลและเสมอภาคในสังคม ใน

ด้านแนวความคิดเกี่ยวกับตัวเหยื่อในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม คือ การเรียนรู้ถึง วิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และหลีกเลี่ยงการเกิดเหตุการณ์ซ้ำ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การที่เหยื่อ ควรจะเรียนรู้ถึงประสบการณ์การตกเป็นเหยื่อ เรียนรู้จะป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นสิ่ง สำคัญที่สุด เหยื่อจะต้องยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเผชิญความจริงที่เป็นอยู่ (Van Hasselt, 1988, p. 175)

ประเด็นสรุป การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ จำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ

ด้านหน่วยงาน คือหน่วยงานของตำรวจ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม นโยบายมุ่งเน้นไปในเชิงรุก คือ สอดส่องดูแลเหตุการณ์ต่าง ๆ ใน สังคม พยายามตัดช่องโอกาสของการกระทำผิด ถ้าสามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมาย คือ ป้องกัน การเกิดอาชญากรรมได้ นั่นแสดงว่าเป็นการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเช่นกัน เพราะถ้า ไม่มีอาชญากรรมก็ไม่มีเหยื่ออาชญากรรมนั่นเอง

ด้านอาชญากร มุ่งให้กรมราชทัณฑ์ได้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้ สามารถกลับตัวเป็นคนดี และอยู่ในสังคมโดยปฏิบัติตามเงื่อนไขของสังคม คือ กฎหมายได้ ซึ่งเป็น ผลโดยตรงต่อตัวเหยื่ออาชญากรรม

ด้านตัวเหยื่ออาชญากรรม ผู้เขียนได้เสนอแนะแนวคิดให้รัฐพยายามจัดหาบริการ เพื่อตัวเหยื่อในการปรับปรุง ฟื้นฟูสภาพจิตใจของเหยื่อ ให้สามารถมีชีวิตรอยู่ในสังคมได้และเรียนรู้ ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อจะไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออีกในอนาคต

ด้านสวัสดิการ ควรมีรูปแบบของรัฐสวัสดิการที่ดี เพื่อความสงบสุขในสังคม

5. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยลักษณะผสมผสาน คือการนำ แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม เป็นต้นว่า รัฐกับชุมชนร่วมมือกันทำโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม หรือ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น โครงการวิทยุสมัครเล่นเพื่อป้องกันอาชญากรรม โดยให้นักวิทยุ สมัครเล่นแจ้งเหตุร้ายไปยังศูนย์วิทยุ เพื่อแจ้งหน้าที่ เพื่อความรวดเร็วของการปฏิบัติงาน เหตุร้าย ในที่นี้หมายถึง อุบัติเหตุรถยนต์ เป็นต้น

แนวคิด การจัดการความปลอดภัย (Security Management) ในเรื่องความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Security)

ความปลอดภัยทางกายภาพเป็นด้านหน้าของการป้องกันภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้ สิ่งที่ป้องกันได้แก่ บริเวณ โดยรอบของสิ่งปลูกสร้าง ทรัพย์สินที่สัมผัสได้ บุคคลและข้อมูล

- ความปลอดภัยทางกายภาพคือการใช้หรือการใช้ผสมกันของส่วนประกอบดังนี้
  - การจัดแสงสว่าง
  - การจัดของใช้
  - การจัดเครื่องมือ
  - การจัดหน่วยงานบุคคล
  - การทำนโยบาย
  - การทำขั้นตอนการทำงาน

ส่วนประกอบเหล่านี้จะสร้างสิ่งกีดกันป้องกันทรัพย์สินจากภัยที่เกิดขึ้นพื้นฐานของการป้องกัน (Basics of Defense)

- เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบและการตรวจสอบ เช่น นโยบาย ขั้นตอน การทำงาน เจ้าหน้าที่เครื่องมือ การออกแบบทางสถาปัตยกรรม และยุทธศาสตร์ ในการป้องกัน เหนียวรั้ง ติดตาม ปฏิเสธ ทำให้ช้าหรือหยุดยั้ง คนหรือหน่วยงานที่จะก่อให้เกิดภัยขององค์กร

- เกี่ยวข้องกับการใช้หรือการใช้ผสมกันของสัญญาณภัย ที่กั้นเครื่องมือและเจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกออกแบบให้ควบคุมการเข้าออก การใช้สิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสมเท่านั้น จึงจะป้องกันการบุกรุก และป้องกันผู้บุกรุกจากพื้นที่ป้องกันได้ ถ้าผู้บุกรุกสามารถเข้ามาในพื้นที่ได้ ระบบสัญญาณเตือนภัย และระบบตรวจตราจะสามารถติดตามการเข้ามาของผู้บุกรุกได้ อย่างน้อยที่สุดระบบควบคุมก็ช่วยทำให้การเข้ามาช้าลงจนหน้าที่ ฝ่ายป้องกันมาถึงสถานที่

- การตรวจสอบระบบป้องกัน (Countermeasure) จะใช้เพิ่มขึ้นของการป้องกัน แนนอนลักษณะช่วยกันมากกว่า แข่งขันกันและกัน และควรดูแลออกแบบไปพร้อมกับการออกแบบสิ่งปลูกสร้าง ใน CPTED จะช่วยให้ค่าใช้จ่ายลดลง และความยุ่งยากในการนำมาใช้ลดลง

การควบคุมนอกสถานที่ (Perimeter Controls)

- แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

การควบคุมรอบสถานที่ภายนอก (Outer Perimeter) เน้นไปที่โดยรอบของชุมชน โดยรอบ ถ้าสิ่งปลูกสร้างใหม่จะถูกรื้อสร้าง ผู้บริหารควรทำสำรวจ

- หากการมีอยู่ของบริการสาธารณะต่าง ๆ
- วิเคราะห์ห้้อตราการเกิดอาชญากรรม
- ประเมินภัยจากสิ่งที่ไม่ใช่อาชญากรรม
- ประเมินภัยจากหายนะทางธรรมชาติ
- พิจารณาแนวกันตามธรรมชาติ เช่นลำธาร ทะเลสาบ ป่า หน้าผาภูเขา ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวกันได้ดี พื้นที่โล่งก็สามารถใช้เป็นแนวกันที่ดีได้ ทำให้เห็นผู้บุกรุกชัดเจน
- การควบคุมรอบสถานที่ภายใน (Inner Perimeter Controls)
  - เน้นไปที่รั้วกันหรือทรัพย์สินขององค์กร
  - การจัดพื้นที่ให้เหมาะสมช่วยเสริมความปลอดภัย

ภายนอกและภายในอาคาร (Building Exteriors and Interiors)

- ภายนอกอาคารได้แก่กำแพง ประตู หน้าต่าง และเครื่องมือล็อกภายนอก
  1. กำแพงภายนอกควรมีลักษณะป้องกันการบุกรุก และป้องกันการผลกระทบ
  2. ประตูภายนอกควรหนาแน่น มีล็อกภายใน
  3. ที่ล็อกภายนอกควรมีใช้ของที่มีคุณภาพ และป้องกันการบุกรุก
  4. หน้าต่างควรมีการเสริมด้วยเหล็ก
  5. หลังคาและพื้นชั้นล่าง ควรติดตั้งสัญญาณเตือนภัย
- ภายในอาคาร
  1. กิจกรรมภายในถูกแบ่งการทำงานตามระดับของความเสียง และโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย
  2. พื้นที่ที่มีความเสียงสูง และมีโอกาสเกิดความเสียหายง่าย ควรอยู่ภายในมากที่สุด อยู่ห่างจากขอบเขตภายนอกมากที่สุด
  3. ควรมีระบบการป้องกันเช่น สัญญาณเตือนภัย เครื่องมือควบคุม การเข้าออก และเจ้าหน้าที่บุคคลในการดูแล

การจัดแสงสว่าง (Lighting)

- หนึ่งในกลไกความปลอดภัยที่ถูกต้อง และดีที่สุดคือ การจัดแสงไฟที่มีประสิทธิภาพสามารถจัดเป็นทั้งแบบภายในและภายนอก

- แสงไฟฟ้าให้การติดตามผู้บุกรุกทำได้ดีขึ้น ทำให้การก่ออาชญากรรมทำได้ยากขึ้น มีผลทำให้อาชญากรรมลดลง

- การจัดแสงไฟต่อเนื่องจำเป็นสำหรับพื้นที่ป้องกัน
- ไฟที่ถือไปได้ก็จำเป็นในสถานการณ์พิเศษ
- ไฟสำรอง ไฟฉุกเฉิน ก็จำเป็นในกรณีที่ไฟปกติล้มเหลว
- ประตูหน้าต่างด้านนอกก็ควรมีไฟติดตั้งไว้
- การจัดแสงสว่างเพื่อการป้องกัน จะต้องมีความสว่างมากพอสำหรับ
  1. การตรวจสอบคนและเทคโนโลยี
  2. ให้ความสว่างแก่เส้นทางเดินและการเข้าออก
  3. การระบุอันตรายต่อการบาดเจ็บของคน
  4. การสร้างแนวกันทางจิตวิทยาสำหรับการบุกรุก
- การจัดแสงสว่างจะต้องติดตั้งในตำแหน่งที่หลีกเลี่ยงการสร้างควมรำมัว ในมุมมองเห็นของเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่ได้รับอำนาจในการเข้าออกพื้นที่
- พื้นที่บางส่วนก็ต้องการไฟที่มีความแรงสูง เช่น ถนน ที่จอดรถ พื้นที่คั่นหารั้ว (Fences)
  - แม้ว่ารั้วโดยทั่วไปจะให้ความปลอดภัยได้น้อยที่สุด แต่ก็ยังถือว่าเป็นแนวกันเพราะ
    1. ทำให้ผู้บุกรุกช้าลงได้
    2. แบ่งแยกเจ้าหน้าที่องค์กร ออกจากคนภายนอก
    3. ช่วยทำหน้าที่เหมือนสัญญาณเตือนภัย
  - วัสดุที่ใช้ทำรั้วมีหลายชนิด ได้แก่ ไม้ หิน อิฐ ลวด การจะใช้รั้วชนิดใดขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรนั้น
    - รั้วทึบ มักสร้างจาก ไม้ อิฐ หิน มีลักษณะใช้งานคือ
      1. ไม่ต้องการให้คนภายนอกเห็นกิจกรรมภายใน
      2. ใช้เป็นเหมือนกำแพงกัน
    - รั้วโปร่ง มักสร้างจากลวด มีลักษณะใช้งานคือ
      1. มีการบำรุงรักษาน้อย
      2. ง่ายในการติดตั้ง
      3. มองผ่านได้ง่าย

- ช่องเปิดในรั้วจะมีมากเท่าไรขึ้นอยู่กับความต้องการเข้าออกและการเคลื่อนที่ของการจราจรควรมีการวิเคราะห์อย่างระมัดระวัง

- ควรมีเจ้าหน้าที่และเทคโนโลยีในการป้องกันการเข้าออก และตรวจตราการเข้าออก รวมถึงการติดตั้งสัญญาณเตือนภัย ไฟฟ้า หรือ โทรทัศน์วงจรปิด

อุปกรณ์ปิด (Locks)

- มักถูกใช้เพื่อป้องกันการบุกรุกหรือทำให้การบุกรุกช้าลงและจะทำงานได้ดีขึ้นเมื่อทำงานร่วมกับระบบสัญญาณเตือนภัยและเจ้าหน้าที่บุคคล

- แม่กุญแจ เป็นชนิดที่ใช้มากที่สุด

ข้อเสียใหญ่คือ การต้องไขบ่อย ๆ ยิ่งองค์กรใหญ่ต้องไขมาก การทำลูกกุญแจมาก ๆ ก็เป็นค่าใช้จ่ายที่มากไปด้วย

- อุปกรณ์ปิดแบบกดรหัส (Combination Locks) มักใช้ตู้নিরภัย ห้องনিরภัย ประตูรถไม่ต้องมีลูกกุญแจ

ข้อเสียคือถ้าผู้ไม่มีอำนาจเข้าออกทราบรหัส ก็สามารถเข้าออกได้ง่าย

- Keypad Lock โดยทั่วไปใช้เทคโนโลยีขนาดเล็ก สามารถใช้ได้กว้างขวางหลายแบบเช่น โทรศัพท์ วิทยุ ATM เครื่องคิดเลขไมโครเวฟ

- อุปกรณ์ปิดไฟฟ้า (Electronic Locks) ใช้เมื่อจุดควบคุมอยู่ห่างจากจุดที่ล็อก เช่นประตูควบคุม ประตูเข้าออกอาคาร ประตูเข้าออกสิ่งปลูกสร้าง

- อุปกรณ์ปิดใช้บัตร (Card-Operated Lock) มักใช้กับพื้นที่เข้มงวดมาก ในบางระบบมีการบันทึกหมายเลขบัตร วันที่และเวลาเข้าออก เพื่อควบคุมการเข้าออกที่เข้มงวดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถแจ้งของการช่วยเหลือหรือส่งสัญญาณเตือนภัยในกรณีบุคคลไม่ได้รับอนุญาตพยายามเข้าออก

การประเมินทางสายตาและระบบการตรวจตรา (Visual Assessment and Surveillance Systems)

- ในที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยมีจำกัด ระบบการตรวจตราจะช่วยเพิ่มหู เพิ่มตาให้เจ้าหน้าที่ได้

- กระจกโค้ง (Convex Mirrors) จะช่วยสังเกตสถานที่หรือมุมที่ไม่สามารถมองได้โดยปกติ

- อุปกรณ์บางอย่างสามารถบันทึกเหตุการณ์ได้ด้วย เช่น ถ่ายภาพ กล้องโทรทัศน์ กล้องบันทึกภาพ

- CCTV สามารถใช้ในการตรวจตราแบบต่อเนื่องในสถานที่หลายแห่งพร้อมกัน และยังสามารถถูกบันทึกเพื่อการตรวจสอบภายหลัง ระบบดิจิทัลในปัจจุบันช่วยในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ลงในคอมแพคดิสก์ ซึ่งพื้นที่การเก็บรักษาน้อยมาก

- CCTV ช่วยขยายประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความปลอดภัย 3 ทาง คือ

1) สามารถใช้ในภาครัฐ เช่นเดียวกับภาคเอกชน

2) ทำงานเหมือนเพิ่มหูเพิ่มตาให้เจ้าหน้าที่

- ถึงแม้จะมีราคาแพง แต่ก็ช่วยลดจำนวนเจ้าหน้าที่

- ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่

- สามารถทำงานอุปกรณ์อื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอีก เช่น เครื่องมือบันทึก

เครื่องมือชุม สัญญาณเตือนภัย

3) สามารถบันทึกแบบถาวรได้

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของ CCTV. ช่วยขยายความสามารถทางการตรวจตราอย่างมาก

- ระบบดิจิทัล มีส่วนช่วยการทำงานดังนี้

1. เพิ่มความสามารถในการเก็บข้อมูล

2. ขยายความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร

3. ย่อภาพหลายภาพเข้ามาอยู่ในจอเดียวกัน

4. สามารถใช้ร่วมกับอุปกรณ์ภาพและเสียงอื่น ๆ

5. สามารถตรวจสอบได้ทั้งภาพและเสียง

6. สามารถป้องกันการบุกรุกโดยไม่มีผลกระทบจากสภาพอากาศเช่น การใช้

แสงอินฟราเรด

อาชญากรรมบนสะพานลอยในเขตกรุงเทพมหานคร

สะพานลอยในกรุงเทพมหานคร

สะพานลอย สร้างขึ้นมาเพื่อมีจุดประสงค์สำหรับให้คนใช้ สำหรับสัญจรไปมาเพื่อข้ามซึ่งข้างล่างอาจจะเป็นถนนที่มีรถยนต์พาหนะหรือทางรถไฟหรือสี่แยกที่ถนนสายสำคัญ ๆ ตัดกัน เพื่อให้รถแล่นผ่านไปมาได้โดยไม่ต้องรอให้รถไฟผ่านหรือรอสัญญาณไฟอันเป็นการอำนวยความสะดวก

สะดวกให้แก่ประชาชนและเป็นการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร จากการศึกษาลักษณะของ สะพานลอยในกรุงเทพมหานครพบว่ามีการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 ประกอบไปด้วย สะพานลอย 3 ชนิด คือ สะพานลอยเหล็ก สะพานลอยคอนกรีตและสะพานลอยชนิดพิเศษ ลักษณะภายนอกโดยรวมจะประกอบไปด้วยตัวสะพาน ทางขึ้นตัวสะพานและส่วนประกอบได้แก่ บันได รวากันตก และหลังคา แต่รูปร่างและลักษณะจะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิด สะพานลอย แบบเหล็กจะพบว่าทางสำนักโยธากรุงเทพมหานคร มีข้อกำหนดว่าไม่ต้องมีหลังคา เนื่องจากไม่ ต้องการให้เป็นที่พักของพวกขอทาน และผู้ประกอบการต่าง ๆ และสะพานเหล็กบางชนิด ก็ กำหนดว่าไม่จำเป็นต้องมีไฟฟ้าในตัวสะพานเพราะโอกาสที่คนจะใช้เวลากลางคืนมีน้อย สะพานลอยแบบคอนกรีตรวากันตกสะพานจะมีทั้งเป็นผนังคอนกรีตทึบและรวากันตกเหล็ก หลังคา ส่วนมากปัจจุบันจะไม่มีหลังคา จะมีเป็นบางแห่ง ถ้ามีหลังคาก็จะมีโคมไฟฟ้าติดข้างตัว สะพาน สะพานที่กล่าวมามากจะเป็นสะพานที่ออกแบบก่อสร้างโดยราชการ (รุ่งโรจน์ ปิงเจริญกุล, 2530) ปัจจุบันสะพานลอยคนเดินข้ามในกรุงเทพจะมีมากที่สุดในประเทศไทยมีจำนวน 853 แห่ง (แผนกวิจัยและวางแผน กองบัญชาการตำรวจนครบาล) และพบว่าสถานที่ดังกล่าวกับปรากฏว่ามี เหตุการณ์ในการกระทำความผิดและมีพฤติกรรมในการลอกเลียนแบบในแผนประทุษกรรม สถานที่ดังกล่าวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความผิดอันเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินโดยเฉพาะ คดีความผิด รังราวทรัพย์ มักจะเกิดในพื้นที่สาธารณะและในช่วงเวลาที่มีคนพลุกพล่าน แต่ไม่ หนาแน่น จนถึงในที่เปลี่ยวและเกิดในเวลากลางคืนเพราะอาชญากรต้องอาศัยสภาพแวดล้อมทาง กายภาพคือหาโอกาสที่เจ้าทรัพย์เผลอ เตรียมเส้นทางหลบหนีและมีเวลาในการกระทำความผิดไม่มาก ดังนั้นปัจจัยด้านแสงสว่างยังคงมีความสำคัญกับการกระทำความผิด ส่วนคดีชิงทรัพย์มักจะเกิด ในที่เปลี่ยวและกลางคืน ส่วนปล้นทรัพย์การเกิดคดีมักเกิดในพื้นที่สภาพแวดล้อมรอบเดียวกันกับ รังราวทรัพย์และชิงทรัพย์หากมองสภาพทางกายภาพโดยรวมจะพบว่าแผนประทุษกรรมมักจะ ปรากฏในพื้นที่ที่เป็นย่านการค้า และสภาพสับสนวุ่นวาย รีบเร่ง ทำให้ขาดความระมัดระวังของ ผู้คนจนกระทั่งเปิดช่องว่างให้เกิดการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น (ชนะทิศ แก้วอำพร, ม.ป.ป.) แต่ อย่างไรก็ตามพบว่าคดีชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่เกิดบนสะพานลอยจะพบว่าจะมีลักษณะการ กระทำที่ใช้ความรุนแรงรวมถึงมีการใช้อาวุธมากยิ่งขึ้น ซึ่งการกระทำต่อเหยื่อหรือผู้เสียหายจนถึง ขึ้นบาดเจ็บและเสียชีวิต

จากการสำรวจของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครมี สะพานลอยทั้งสิ้น 853 แห่ง มีสะพานลอยที่เป็นจุดอ่อนแหลมเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทั้งสิ้น 201 สะพาน โดยแบ่งได้ดังนี้ (แผนกวิจัยและวางแผน กองบัญชาการตำรวจนครบาล, 2546)

กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลสามเสน ห้วยขวาง ดินแดง นางเลิ้ง ชนะสงคราม มักกะสัน บางโพ พญาไท และ สถานีตำรวจนครบาลดุสิต มี 73 สะพาน มีจุดล่อแหลม 11 แห่ง คือ สะพานลอยซอยสวนอ้อย แม็คโครบางกระบือ ซอยหลังสโมสร ทบ., รอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ, แยกตึกชัย, แยกจตุพงษ์, บ้านปทุม, ซอยข้างสถานทูตจีน, ซอยนาทอง 7, สะพานแบ่งเขตแยกทองหล่อ, ป้ายรถประจำทางบางกอกทาวเวอร์

กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน บางเขน ทุ่งสองห้อง โคกคราม ประชาชื่น สุทธิสาร บางซื่อ สายไหม ดอนเมือง คันนายาวและ สถานีตำรวจนครบาลเตาปูน มี 196 สะพาน มีจุดล่อแหลม 23 แห่ง คือ สะพานลอยหน้าตลาดออก., หน้ากรมการขนส่งทางบก, หน้าธนาคารทหารไทยสำนักงานใหญ่, ทางเข้าวัดไผ่ตัน, หน้าอาคารชินวัตร 2, ปากซอยประดิพัทธ์ 25, ปากทางเข้าแฟลตกองสลาก ถนนพระราม 6, ปากซอยลาดพร้าว 1, ปากซอยลาดพร้าว 45, ปากซอยวิภาวดี 17, หน้าโรงแรมโซฟิเทลเซ็นทรัล, หน้าร้านหนังสือดอกหญ้าแยกเกษตรฯ, หน้าสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ถนนรัชดาฯ, หน้าวัดเสมียนนารี, หน้าวัดสร้อยทอง ถนนประชาราษฎร์สาย 1, หน้าโรงงานเครื่องจักรกล ปากซอยรามอินทรา 59, ปากซอยรามอินทรา 63, หน้า โรงเรียนหนองระแหง, หน้ากองบินตำรวจ, หน้าโรงงานกระดาษ ถนนเกษตร-นวมินทร์, หน้าการเคหะทุ่งสองห้อง ถนนวิภาวดี, หน้าโรงเรียนพหลโยธิน, แยกลำลูกกา สุดเขตนครบาลติดต่อสถานีตำรวจภูธรตำบลคูคต

กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 ประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง ร่มเกล้า หนองจอก จระเข้ น้อย นิมิตรใหม่ ลำหิน ลำผักชี ประชาสำราญ และ สถานีตำรวจนครบาลสุวินทวงศ์ มีสะพานลอยทั้งหมด 41 สะพาน และมีจุดล่อแหลมหมดทุก สะพานทั้ง 41 แห่ง ซึ่งท้องที่แห่งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเขตรอบนอก ชานเมือง คือ หน้าโรงเรียนเศรษฐกิจอุตรบําเพ็ญ, หน้าหมู่บ้านสินธรธานี 2, ทางเข้าถนนเจริญพัฒนา, หน้าจุดรับแจ้งเหตุรามอินทรา, หน้าบริษัทสหยูเนี่ยน, หน้าวัดบําเพ็ญเหนือ, หน้าการประปามีนบุรี, หน้าหมู่บ้านรุ่งนภา, หน้าการเคหะรามคำแหง, หน้าหมู่บ้านรินทร์ทอง, ปากทางเข้าโรงเรียนนานาชาติ, หน้าหมู่บ้านบัวขาว, หน้าหมู่บ้านธรากร, หน้าห้างคาร์ฟู ถนนสุวินทวงศ์, หน้าร้านอาหารดำเนิน, หน้าปั้มน้ำมันศาลเท็กซ์ ถนนสุวินทวงศ์, หน้าโรงเรียนวัดแสนสุข, หน้าการไฟฟ้ามีนบุรี, หน้าบริษัทเจริญโภคภัณฑ์, หน้าหมู่บ้านประภาวรรณไทย, ทางเข้าสุเหร่าบ้านเกาะ, ทางเข้าวิทยาลัยกาญจนานิกะ, หน้าหมู่บ้านทองสงวน, หน้า บ.กรุงเทพค้าสัตว์, หน้าวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี, หน้าตลาดมีนบุรี, หน้าทำการเขตมีนบุรี

กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบึงกุ่ม โชคชัย วังทองหลาง ประเวศ อุดมสุข ลาดพร้าว บางชัน และ สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างในกลางเมือง กับชานเมือง มีจำนวน 122 สะพาน มีจุดล่อแหลม 57 แห่ง คือ ปากซอยโพธิ์แก้ว, ปากซอยหมู่บ้านสามัคคี, หน้าหมู่บ้านวังทองเข้าส์, หน้าปั้มน้ำมันศาลเท็กซ์ ถนนนวมินทร์, ปากซอยทานตะวัน ปากซอยฟิ่งบุญ, หน้าตลาดอินทราภิรักษ์, หน้าซอยธรณีนิคม, หน้าหมู่บ้านสินธานี, ปากซอยสิงหนะนี, หน้าโรงเรียนบ้านบางกะปิ, หน้าการเคหะแห่งชาติ, สามแยกแฮปปี้แลนด์, ลีแยกสำนักงานที่ดิน, หน้าแฟลตการเคหะฯ หลังที่ 30, หน้าตลาดบางกะปิ, หน้าห้างเดอะมอลล์ จุด 1, จุด 2, ปากซอยลาดพร้าว 138, 132, 101/3, 101, หน้าโรงเรียน วัดบึงทองหลาง, ใต้สะพานข้ามคลองแสนแสบสี่แยกบางกะปิ, หน้าศูนย์การแพทย์พัฒนาทั้ง 2 แห่ง, ซอยลาดพร้าว 57, 71, 83, 106 หน้าร้านตะวันแดง ถนนเกษตร-นวมินทร์, หลังโรงเรียนสตรีวิทยา 2, ถนนลาดปลาเค้า, หน้าสุเหร่าชีรอห์, หน้าหมู่บ้านศรีประจักษ์, หน้าโรงเรียนเตรียมอุดมอ่อนเกล้า, หน้าชุมชนวิมานสุข, หน้าหมู่บ้านเกศรา หน้าโรงเรียนโสมมาภาฯ, หน้าหมู่บ้านแสงอรุณ, หน้า โรงพยาบาลนพรัตน์, หน้าบริษัทแม็คโค บางชัน, หน้านิคมอุตสาหกรรมบางชัน, หน้าสถานีรถไฟทับช้าง, หน้าโรงพยาบาลสมิติเวช, หน้าธนาคารกรุงเทพ ถนนพัฒนาการ, หน้าตลาดศรีเอี่ยม, หน้าหมู่บ้านคันทรี่วิลล่า, หน้าห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ 2 แห่ง, หน้าห้างเสรีเซ็นเตอร์, หน้าวัดตะกล้า, หน้าวัดกระทุ่มเสือปลา, หน้า โรงเรียนคลองปากหลัก

กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี วัดพระยาไกร บางนา บางโพงพาง ทุ่งมหาเมฆ พระโขนง ทองหล่อ คลองตัน และ สถานีตำรวจนครบาลท่าเรือ มี พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นเขตตัวเมือง เชื่อมชานเมือง มีจำนวน 136 สะพาน แต่มีจุดล่อแหลมเพียง 12 แห่ง เท่านั้น คือ หน้าวัดบางโคล่นอก, วัดอินทร์, วัดจันทร์นอก, วัดราชสิงขร, หน้าห้างฟิวเจอร์พาร์ค, สะพานลอยนรินทร์, หน้าเทคนิคนคราธิวาส, ใกล้สวนลุมทาวเวอร์, ใกล้ศาลปกครอง, หน้าร้านวิลเลจพัฒนาการ, หน้าตลาดพระโขนง, สะพานห้าแยก ณ ระนอง

กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ซึ่ง ประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง บางรัก พลับพลาไชย 1 พลับพลาไชย 2 จักรวรรดิ ยานยาวา สำราญราษฎร์และ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน มีทั้งสิ้น จำนวน 30 สะพาน โดยการรับแจ้ง ไม่ปรากฏว่ามีจุดใดล่อแหลม เสียภัยเลยแม้แต่สะพานเดียว

กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย บางพลัด บางยี่ขัน ศาลาแดง บวรมงคล บางกอกใหญ่ ท่าพระ บางเสาธงบางขุนนนท์ ดลิ่งชัน และ สถานีตำรวจนครบาลธรรมศาลา มีจำนวน 89 สะพาน มีจุดล่อแหลม 31 แห่ง คือ หน้าห้าง

ตั้งฮั่วเส็ง, ปากซอยเจริญสนิทวงศ์ 57, 65, 68, 75, ซอยลัดดา, หน้าห้างเมอริคิงส์, หน้าตลาดพงษ์ทรัพย์, หน้าวัดอัมพวัน, หน้าวัดดงมูลเหล็ก, สะพานลอยถนนบรมราชชนนี 10 สะพาน, สะพานลอยถนนกาญจนา 8 สะพาน, หน้าหมู่บ้านพันธ์พุกษา, หน้าบีเอ็มเอสโซ่, วงแหวนถนนพุทธมณฑล 2

กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลบางยี่เรือ ตลาดพลู บุปผาราม บุคคโล สำหรับ สมเด็จพระเจ้าพระยา ราชวรานุวัตรฯ ทุ่งครุ บางมด ปากคลองสาน และ สถานีตำรวจนครบาลบางคอแหลม มีจำนวน 82 สะพาน มีจุดล่อแหลม 15 แห่ง คือ สะพานลอยถนนตากสินเพชรเกษม, ปากซอยกรุงธนบุรี 4, 6, 8, ปากซอยตากสิน 10, 14, 20, 34, ซอยรัชดาฯ 9, ซอยสุขสวัสดิ์ 1, 3, ซอยเจริญนคร 78, สะพานลอยโพธิ์แก้ว, โรงพยาบาลบางมด, หน้าวัดกก

กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ซึ่งประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามบางขุนเทียน ภาษีเจริญ หลักสอง หนองแขม เพชรเกษม หนองค้างพลู บางบอน แสมดำ และ สถานีตำรวจนครบาลเทียนทะเล มีจำนวน 83 สะพาน มีจุดล่อแหลม 11 แห่ง คือ หน้าสำนักงานเขตบางขุนเทียน, ทางต่างระดับพระราม 2, หน้าหมู่บ้านอมรชัย 4, ปากซอยพระราม 2 ซอย 100, หน้าหมู่บ้านสุขสันต์, หน้าโรงเรียนวงศ์ไพฑูรย์, หน้าบริษัทกระทิงแดง, หน้ามหาวิทยาลัยสยาม, ปากซอยเพชรเกษม 42, 44, หน้าโรงพยาบาลศิริวิชัย

การเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอย

จากการเข้าทำการสำรวจหาข้อมูลตามพื้นที่จริงของผู้ศึกษาทราบว่าลักษณะของสะพานลอยในกรุงเทพมหานครมีดังนี้ สะพานลอยเหล็ก สะพานลอยคอนกรีตและสะพานลอยแบบพิเศษ มีลักษณะภายนอก ประกอบไปด้วยตัวสะพาน ทางขึ้นตัวสะพานและส่วนประกอบ ได้แก่ บันได รวากันตก และหลังคาซึ่งจะมีบางสะพาน แต่รูปร่างและลักษณะจะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิด บางสะพานก็มีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างบางสะพานก็ไม่มี และสะพานลอยแบบคอนกรีตรวากันตกสะพานจะมีทั้งเป็นผนังคอนกรีตทึบและรวากันตกเหล็ก และในด้านของสภาพแวดล้อมโดยรอบของสะพานลอยจะมีทั้งที่เป็นชุมชนหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรม ย่านธุรกิจ ห้างไกลชุมชน ติดกับอาคารกรร้าง และใกล้พื้นที่สลัม และผู้ศึกษาสุ่มตัวอย่างสำรวจดูสะพานลอยที่เคยมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้งในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้ สะพานลอยบริเวณถนนศรีนครินทร์ พื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลบางนา ตัวสะพานลอยมีลักษณะทอดยาวข้ามถนนสี่ช่องทาง อยู่ห่างจากชุมชน จะเกิดการประทุษกรรมประเภทชิงทรัพย์ร่วมกับมีการประทุษร้ายเป็นส่วนมาก, สะพานลอยบริเวณถนนวิภาวดี พื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร

ตัวสะพานลอยทอดยาวข้ามถนนแปดช่องทาง โครงสร้างเป็นเหล็ก รวากันตกเป็นแบบปิดทึบ มีป้ายสัญญาณจราจรติดที่ตัวสะพานลอย จะเกิดการประทุษกรรมประเภทชิงทรัพย์จากการใช้อาวุธ ข่มขู่ หรือการกรรโชกทรัพย์, สะพานลอยบริเวณถนนบรมราชชนนี พื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน โครงสร้างสะพานลอยอยู่ห่างชุมชน ไม่มีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นที่เปลี่ยว มีการเกิดการประทุษกรรมลักษณะหลากหลายทั้งที่เกี่ยวกับเพศ เช่น อนาจาร ข่มขืน หรือการทำร้ายร่างกาย และกัการวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์, สะพานลอยข้ามถนนเพชรเกษม พื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม สะพานลอยข้ามถนนสี่ช่องทางมีหลังคาบังแดด มีต้นไม้จากเกาะกลางถนนบดบังทัศนกรรมการมองเห็นและไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอ จะเกิดการประทุษกรรมประเภทวิ่งราวทรัพย์และเป็นสถานที่ทำการซื้อขายยาเสพติดอีกด้วย และสะพานลอยบริเวณถนนราษฎร์บูรณะ พื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ บริเวณโดยรอบเป็นชุมชนแออัดบันไดทางขึ้นลงจะมีด เป็นที่เปลี่ยว มีการเกิดการประทุษกรรมลักษณะหลากหลาย เช่น ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ซื้อขายหรือเสพยาเสพติด เป็นต้น

ดังนั้น สะพานลอย ถือได้ว่าเป็นจุดเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม ที่สำคัญสถานที่หนึ่ง ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลดังกล่าวทางด้านสะพานลอยที่เป็นจุดล่อแหลม เสี่ยงภัยและเคยมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งนั้นพิจารณาแล้ว จะเป็นสะพานลอยที่มีลักษณะโครงสร้างตัวสะพานทอดยาวข้ามถนน มีราวกันตกปิดทึบ มีหลังคาบังแดดลักษณะทึบแสงบดบังการมองเห็น มีป้ายสัญญาณจราจรหรือป้ายโฆษณาติดอยู่ที่ตัวโครงสร้าง มีแสงสว่างที่บนสะพานลอยไม่เพียงพอ มีลักษณะเป็นที่เปลี่ยว มีด มีต้นไม้กิ่งไม้บดบังทัศนกรรมการเห็นหรือการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงสะพานลอยที่สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นชุมชนแออัด และจากการสำรวจการรับแจ้งคดีการเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอยในกรุงเทพมหานคร และสะพานลอยที่ถือได้ว่าเป็นจุดล่อแหลมเสี่ยงภัย ปรากฏให้เห็นดังนี้

ตารางที่ 2.1

การรับแจ้งคดีการเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอยในกรุงเทพมหานคร

เดือนมกราคมปี พ.ศ.2548 - เดือน สิงหาคม พ.ศ.2550

กองบังคับการ	สถานีตำรวจ	จำนวนที่เกิด
บก.น.1	1. สถานีตำรวจนครบาลดินแดง	3
	2. สถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน	2
บก.น.2	1. สถานีตำรวจนครบาลบางเขน	2
	2. สถานีตำรวจนครบาลทุ่งสองห้อง	1
	3. สถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร	2
	4. สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ	1
	5. สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง	1
	6. สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว	1
บก.น.4	1. สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย	3
	2. สถานีตำรวจนครบาลประเวศ	2
	3. สถานีตำรวจนครบาลบางชัน	2
บก.น.5	1. สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง	1
	2. สถานีตำรวจนครบาลบางนา	6
บก.น.7	1. สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย	2
	2. สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน	8
	3. สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่	1
	4. สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน	4
	5. สถานีตำรวจนครบาลธรรมศาลา	4
บก.น.8	1. สถานีตำรวจนครบาลบุปผาราม	4
	2. สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล	3
	3. สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา	1
	4. สถานีตำรวจบางมด	3
	5. สถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ	6

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

กองบังคับการ	สถานีตำรวจ	จำนวนที่เกิด
บก.น.9	1. สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม	4
	2. ภาษีเจริญ	2
	3. หนองแขม	1
	4. บางบอน	1
	5. สถานีตำรวจนครบาลแสมดำ	2

ที่มา: แผนสถิติและข้อมูล กองบัญชาการตำรวจนครบาล, 2550

มาตรการของกองบัญชาการตำรวจนครบาลกับการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอย

จากเหตุการณ์ก่ออาชญากรรมบนสะพานลอยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองบัญชาการตำรวจนครบาลซึ่งเป็นพื้นที่ในรับผิดชอบได้เห็นความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งได้มีการประชุมหารือเพื่อหามาตรการป้องกัน และได้มีหนังสือสั่งการในการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอยดังนี้ (กองบัญชาการตำรวจนครบาล, 2546)

ตามที่นายกรัฐมนตรีได้กำชับการปฏิบัติกรุงเทพมหานคร และ บช.น ให้ร่วมมือปฏิบัติในการควบคุมอาชญากรรมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในส่วนของคดีชิงทรัพย์/ปล้นทรัพย์บนสะพานลอย ซึ่งทางกรุงเทพมหานครและ บช.น. ได้มีการประชุมพิจารณากำหนดแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน และกำหนดภารกิจร่วมกันในการแก้ปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว

เพื่อให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกับกรุงเทพมหานครอย่างจริงจัง จึงขอกำชับการปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมดังนี้

1. ให้แต่ละ บก. เพิ่มความเข้มในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยกำหนดมาตรการดำเนินการตามสภาพของท้องที่

2. ให้มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบให้ทุกสายงาน และใช้เครือข่ายภาคประชาชนเป็นแนวร่วมดังนี้

1) ฝ่ายจราจรรับผิดชอบสะพานลอยและพื้นที่ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงทางแยก, ปากซอยสำคัญ โดยประสานขอความร่วมมือตำรวจรับจ้างช่วยสอดส่องดูแล

2) ฝ่ายสืบสวนรับผิดชอบสะพานลอยและพื้นที่ซึ่งอยู่ในพื้นที่เปลี่ยว ล่อแหลม โดยออกขุ่มโป่งตามจุดล่อแหลมต่าง ๆ และประสานสายข่าว หรือตัวแทนประชาชนในพื้นที่ช่วยสอดส่องดูแล

3) ฝ่ายป้องกันปราบปรามรับผิดชอบสะพานลอยและพื้นที่ซึ่งอยู่ในเส้นทาง ตำรวจ และพื้นที่ เช่น อพปร., สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม, ลูกเสือชาวบ้าน ช่วยสอดส่องดูแล

4) จัดกำลังพนักงานสอบสวนออกทำการตรวจตราเสริมการปฏิบัติในพื้นที่ หลังจากปฏิบัติหน้าที่เวรสอบสวน

5) กำหนดวิธีการแจ้งเหตุ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเข้าระงับเหตุรองรับให้สามารถเข้าช่วยเหลือและจับกุมคนร้ายได้ทันพ่วงที่

6) กำหนดความรับผิดชอบของสะพานลอยทุกสะพานลอยในพื้นที่ให้ชัดเจน มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ไม่เป็นภาระงานของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

7) หัวหน้าสถานีควบคุมกำกับดูแล และพิจารณาแบ่งมอบภารกิจให้กับสายงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. ให้แต่ละ สน. ออกประชาสัมพันธ์จัดตั้งแนวร่วมมวลชนจากผู้ประกอบอาชีพ หรือ พักอาศัยในบริเวณใกล้สะพานลอยและสถานที่ล่อแหลมต่าง ๆ ให้ช่วยสอดส่องตรวจตราดูแล และให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับอำนาจการจับกุมความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 และการช่วยเหลือปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 82

4. ประสานขอสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเพิ่มขอบเขตในการตรวจตราป้องกัน เช่นการติดตั้งกล้องโทรทัศน์บันทึกภาพบนสะพานลอย ซึ่งได้มีการดำเนินการแล้วในบางท้องที่ กรณีเอกชนให้การสนับสนุนให้ประสานกรุงเทพมหานครอำนวยความสะดวกในการติดตั้งด้วย

5. กำชับการติดตั้งจุดตรวจบริเวณสะพานลอย ให้นำไปติดตั้งบนสะพานลอยในทุกสะพานลอย เพื่อให้การตรวจตราป้องกันครอบคลุมทั้งพื้นล่างและบนสะพานซึ่งอาจเป็นจุดอับลับตาคน

6. ในกรณีที่สะพานลอยอยู่ในเขตพื้นที่รอยต่อระหว่างสอง สน. จากการแบ่งพื้นที่ตามแนวเขตถนนให้ทั้งสอง สน. รับผิดชอบการตรวจตราบนสะพานลอยโดยใช้จุดตรวจร่วมกัน เพื่อเพิ่มความถี่ในการตรวจตรา

7. ให้ความสำคัญในการดูแลพื้นที่ล่อแหลมอื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นตึกร้าง ที่รกร้าง ห้องน้ำสาธารณะสถานที่เปลี่ยว สถานที่มีมั่วสุมหรือพักอาศัยของคนเร่ร่อน โดยประสานกับกรุงเทพมหานครให้แก้ไขปรับปรุงตลอดจนนำแนวร่วมภาคประชาชนช่วยดูแล

8. ให้ประสานข้อมูลบุคคลพื้นที่โทษ และหมายจับคนร้ายไปยังสำนักงานเขตที่รับผิดชอบ ให้ทางฝ่ายกรุงเทพมหานครช่วยติดตามสอดส่องพฤติกรรมความเคลื่อนไหว และช่วยแจ้งข้อมูลเบาะแสกรณีผู้ต้องหาติดต่อราชการ

9. ให้ทุกหน่วยตรวจสอบสะพานลอย และพื้นที่ล่อแหลมอื่น ๆ ในพื้นที่ แล้วบันทึกข้อมูลรายละเอียดสถานที่ลงในโปรแกรมฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ Microsoft Access 97 ในแผ่นดิสก์ที่แนบมาพร้อมนี้ ให้ บช.น. ทราบผ่าน ผ.วิจัยและวางแผน ภายใน 25 ก.ย. 46 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการป้องกันและประสานงานแก้ไขในระดับผู้บังคับบัญชา กรณีพบว่า สะพานลอยหรือจุดล่อแหลมแห่งใด ควรมีการแก้ไขปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยมากขึ้น ให้ประสานสำนักงานเขตหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้นทันที

กองบัญชาการตำรวจนครบาลกำหนดมาตรการในการตรวจตราป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอย และได้สั่งการให้กองบังคับการ 1-9 รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบและสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อม ของสะพานลอยคนข้ามถนนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หากมีจุดลับตาซึ่งคนร้ายอาจอาศัยก่ออาชญากรรม เช่น ต้นไม้และหญ้าบริเวณจุดขึ้นลงสะพานลอย, ป้ายประกาศบนสะพานลอย, มีแสงสว่างไม่พอเพียง เป็นต้น ให้ประสานหน่วยงานเกี่ยวข้องในการปรับปรุง แก้ไขอยู่เสมอ

2. ให้ทุกสน.ดำเนินการติดตั้งจุดตรวจบนสะพานลอยและจัดชุดตระเวนตรวจค้น (ชุดจู่โจม) ออกกวาดค้นตรวจตราบริเวณสะพานลอยคนข้ามถนนโดยเฉพาะที่เคยมีเหตุประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเกิดขึ้น โดยกำหนดช่วงเวลาและความถี่ให้เหมาะสมตามสภาพอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ และให้ปรับแผนการตรวจโดยเพิ่มความถี่ในการตรวจของสายตรวจประจำเขตที่มีสะพานลอยคนข้ามถนนให้มากขึ้น อย่างน้อยชั่วโมงละ 1 ครั้งโดยให้มีการหยุดรถเดินขึ้นไปตรวจตราบนสะพานลอยด้วย และทุกครั้งที่มีการปฏิบัติให้แจ้งศูนย์วิทยุรับทราบและบันทึกการปฏิบัติไว้ด้วยทั้งนี้ให้ร้อยละ 2-0 ร่วมปฏิบัติและควบคุมดูแลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด

3. จัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนหาข่าวและทำการซุ่มโป่ง บริเวณสะพานลอยคนข้ามถนนตามสภาพอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งจัดชุดสายตรวจจราจรสนับสนุนการตรวจตราป้องกันเหตุเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม โดยให้ประสานงานกับผู้ปฏิบัติงานตามข้อ 2 ให้ชัดเจน

4. หากพบบุคคลที่มีพฤติกรรมต้องสงสัยหรือมีลักษณะไม่น่าไว้วางใจบริเวณบนสะพานลอยคนข้ามถนน ให้เรียกตรวจสอบบัตรประชาชนและตรวจค้นเพื่อหาอาวุธ หากผู้นั้นไม่สามารถนำเอกสารประจำตัวมาแสดงได้หรือมีการพกพาอาวุธ ให้ดำเนินคดีตามกฎหมายทุกราย

โดยให้มีการสืบสวนสอบสวนขยายผลเพื่อให้ได้เจตนาที่แท้จริงในการพกพาอาวุธดังกล่าว รวมทั้งทำการถ่ายภาพทำประวัติแยกแฟ้มไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบสวนต่อไป

5. กรณีการแจ้งเหตุ ประชาชนที่ถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สินบนสะพานลอย ให้ศูนย์วิทฤษฎ์ของทุกหน่วยกระจายข่าวอย่างรวดเร็ว เพื่อประสิทธิภาพในการสกัดจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดี

6. ใช้ชุดตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อมูลและระวังป้องกันตนเองจากการถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สินบนสะพานลอย รวมทั้งรวบรวมข้อมูลที่ได้รับทราบจากประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับเหตุล่อแหลมบนสะพานลอยต่าง ๆ ในเขตรับผิดชอบ แล้วรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อประโยชน์ในการปรับแผนการตรวจและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันปราบปรามเหตุที่เกิดขึ้น

7. ให้แต่ละสน. โดยเฉพาะที่มีพื้นที่ติดต่อกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการกระทำผิดของคนร้ายอย่างใกล้ชิด และหากมีการจับกุมคนร้ายได้ ให้พยายามสืบสวนสอบสวนขยายผลถึงการกระทำความผิดที่ผ่านมาอย่างจริงจัง โดยให้ผู้บังคับบัญชาระดับ บก.ควบคุมดูแลการปฏิบัติของ สน.ในสังกัดให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

8. จัดให้มีการเสริมกำลังจาก บก.สปพ. สนับสนุนการปฏิบัติของท้องที่ และหน่วยงานอื่นเกี่ยวข้องเช่น ตำรวจกองปราบและตำรวจท้องที่เกี่ยว เป็นต้น โดยประสานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และให้มีการตรวจตราป้องกันครอบคลุมพื้นที่ตามเวลาที่กำหนด

9. ให้ บก.น. 1-9 สํารวจช่วงเวลาเดินทางของประชาชนตามเส้นทางต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ทั้งช่วงเวลาเดินทางไปทำงานและหลังเลิกงาน โดยเฉพาะกลุ่มที่เลิกงานและต้องใช้เส้นทางในเวลากลางคืน

10. ให้มีการมอบหมายกำหนดตัวผู้รับผิดชอบพื้นที่สะพานลอยทุกแห่งในพื้นที่

11. ให้มีการพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนการตั้งจุด ว.43 พิเศษให้บ่อยครั้งขึ้นเพื่อมิให้คนร้ายคาดเดาและหลีกเลี่ยงได้ง่าย (กองสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549)

ด้วยปรากฏทางสื่อมวลชนว่ามีกลุ่มวัยรุ่นรวมตัวกันก่อเหตุปล้น-ฆ่า และทำร้ายร่างกายประชาชนที่สัญจรไป-มาตามตรอก ซอย สะพานลอย สถานที่สาธารณะต่าง ๆ ที่เป็นที่เปลี่ยวและมีดีในเวลากลางคืน โดยใช้อาวุธทำร้ายร่างกายผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ บางรายได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างแท้จริง จึงให้ทุกหน่วยดำเนินการ ดังนี้

1. กำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจทุกผลัดในการออกตรวจตราพื้นที่รับผิดชอบให้มีความถี่มากขึ้น โดยเน้นตามสถานที่ที่มีความมืด และเปลี่ยวเป็นกรณีพิเศษ
2. กวดขัน จับกุมแก๊งวัยรุ่นที่ซัปรถชิงแข่งขันในทางสาธารณะ และก่อความเดือดร้อนรำคาญบนถนนหลวงอย่างสม่ำเสมอ และจับกุมผู้ผลิต ตกแต่ง ดัดแปลงรถ ร้านจำหน่ายอุปกรณ์ส่วนควบของรถที่ไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายที่กำหนด
3. กรณีพบกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องสงสัยว่าจะก่ออาชญากรรมให้รีบเข้าไปตรวจสอบ และตรวจค้นอาวุธทันที
4. ให้ทุกหน่วยจัดทำข้อมูลกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคมไว้โดยละเอียดเพื่อใช้ในการสืบสวน สอบสวน และติดตามคดี
5. ให้ สท. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชน และผู้ประกอบการ ดูแลบุตรหลานไม่ให้ก่ออาชญากรรม และแข่งขันรถชิงในทางสาธารณะ

การกำหนดนโยบาย และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

โทมัส อาร์. ดาย (Thomas R. Dye, 1975) ได้นำเสนอตัวแบบในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะไว้ในหนังสือชื่อ Understanding Public Policy ตัวแบบทั้ง 9 ซึ่งในช่วงแรกโทมัส ได้นำเสนอเพียงไม่กี่ตัวแบบ แต่พอสังคมสลับซับซ้อนมากขึ้นเขาเริ่มเห็นว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายได้มากขึ้นจึงมีตัวแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ตัวแบบมีเหตุผล ตัวแบบส่วนเพิ่ม ตัวแบบทฤษฎีเกม ตัวแบบทางเลือกสาธารณะ

ตัวแบบเหล่านี้เป็นตัวแบบที่ง่ายและชัดเจนที่จะทำความเข้าใจทั้งระบบการเมืองและนโยบายสาธารณะ ได้แก่

1. ตัวแบบสถาบัน (Institutional Model) มองว่านโยบายเป็นผลผลิตของสถาบัน หมายความว่านโยบายสาธารณะถูกกำหนดขึ้นจากสถาบันหลักของรัฐ ผู้วิเคราะห์ต้องทำความเข้าใจว่าในประเทศนั้น ๆ มีสถาบันใดบ้างเป็นสถาบันหลัก สถาบันเหล่านี้มีหน้าที่อย่างไร อย่างในสหรัฐอเมริกาที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี สถาบันสำคัญมีสามฝ่ายคือฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ การศึกษาจากตัวแบบนี้จะดูว่าสถาบันของทั้งสามฝ่ายมีบทบาทเกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะอย่างไร มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันอย่างไร

การนำตัวแบบสถาบันไปวิเคราะห์นโยบายสาธารณะได้ก็ตามต้องหาคำตอบให้ได้ว่านโยบายนั้นมีสถาบันใดเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย สถาบันใดรับผิดชอบนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ สถาบันใดทำหน้าที่บังคับใช้นโยบายในสังคม เช่น สภาผู้แทนราษฎรออก พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติคือกรมการขนส่ง กรมการประกันภัย หน่วยงานที่บังคับใช้คือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. ตัวแบบกระบวนการ (Process Model) มองว่านโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการนโยบายจะมีการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

กระบวนการนโยบายสาธารณะประกอบไปด้วยขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอนคือ

- การระบุปัญหา เป็นการศึกษว่าในขณะที่ประชาชนประสบปัญหา มีความเดือดร้อนเรื่องอะไร บางครั้งข้าราชการประจำจะทำหน้าที่ในส่วนนี้ ลงพื้นที่เพื่อดูว่าประชาชนเดือดร้อนเรื่องอะไรบ้าง

- การกำหนดเป็นวาระสำหรับการตัดสินใจ ในความเป็นจริงปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนมีมากมาย เมื่อปัญหาหนึ่งได้รับการแก้ไขปัญหาหนึ่งก็เกิดขึ้นตามมา และในบรรดาปัญหาหลากหลายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันจำเป็นเร่งด่วนพอ ๆ กัน แต่งบประมาณในการแก้ไขปัญหาจำกัดจึงจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ในขั้นนี้การเมืองก็เข้ามาเกี่ยวข้อง

- การกำหนดข้อเสนอนโยบาย เมื่อปัญหาได้รับการยอมรับจะถูกนำมาพิจารณาว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาได้กี่แนวทาง เรียกว่าข้อเสนอ/ทางเลือกนโยบายที่มีอยู่หลายทางเลือก โดยหลักการแล้วจะต้องวิเคราะห์แต่ละทางเลือกว่ามีประโยชน์อย่างไร

- การอนุมัตินโยบาย ทางเลือก/ข้อเสนอนโยบายที่ให้ประโยชน์สูงสุดจะถูกอนุมัติออกมาเป็นนโยบาย การที่ทางเลือก/ข้อเสนอใดจะได้รับเลือกย่อมมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง

- การดำเนินนโยบาย นโยบายที่ได้รับการอนุมัติจะถูกนำไปปฏิบัติ มีส่วนราชการและข้าราชการประจำเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งเราพบความจริงเสมอว่าในขั้นนี้หลายครั้งที่ข้าราชการการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของข้าราชการประจำ

- การประเมินผลนโยบาย เมื่อดำเนินนโยบายแล้วเสร็จต้องประเมินผลนโยบายเพื่อจะรับทราบว่าการดำเนินนโยบายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจต่อไปว่านโยบายนั้น ๆ ควรได้รับการ

ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร หรือควรยุติแล้วกำหนดนโยบายอื่นออกมาก ขึ้นนี้การเมืองก็เข้าไปเกี่ยวข้องแทรกแซง เช่น ให้ประเมินผลออกมาในทางบวกว่าประชาชนพึงพอใจมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้โรมัส จึงมองว่านโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมทางการเมือง ในกระบวนการนโยบายทุกขั้นตอนมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

3. ตัวแบบกลุ่ม (Group Model) มองว่า นโยบายสาธารณะคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงดุลยภาพระหว่างกลุ่ม ในสังคมมีกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความต้องการหลากหลาย ผู้กำหนดนโยบายพยายามประนีประนอมผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่บางครั้งกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มมีพลังการต่อรองมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้นโยบายสาธารณะถูกกำหนดมาเอียงไปหาผลประโยชน์ของกลุ่มนั้น เช่น กลุ่มนายทุนเรียกร้องให้รัฐบาลสร้างที่จอดรถกลางเมือง ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์เรียกร้องให้รัฐบาลสร้างสวนสาธารณะ กลุ่มนายทุนมีอิทธิพลมากกว่ากลุ่มอนุรักษ์รัฐบาลก็ต้องสร้างที่จอดรถ แต่ถ้าเหตุการณ์เปลี่ยนกลุ่มอนุรักษ์มีอิทธิพลเพิ่มขึ้นเท่า ๆ กับกลุ่มนายทุนรัฐบาลก็ต้องเปลี่ยนนโยบายเพื่อประสานประโยชน์ทั้งสองกลุ่มให้ได้

4. ตัวแบบผู้นำ (Elite Model) มองว่า นโยบายสาธารณะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการหรืออรรถนียมของผู้นำ (ไม่ใช่ความต้องการของประชาชน) ผู้นำ (Elite) เป็นคนกลุ่มเล็ก ๆ ในสังคมที่มีอำนาจทางการเมือง แต่ประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กลับไม่มีอำนาจทางการเมือง ดังนั้นผู้นำจะกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์หรือตอบสนองความต้องการของผู้นำแล้วส่งการลงมาสู่ข้าราชการให้ทำหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผล ผลของการดำเนินนโยบายจะตกอยู่กับประชาชนในลักษณะของ Top Down โดยประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมใด ๆ เลย

นโยบายที่กำหนดออกมาจากความต้องการของผู้นำฝ่ายเดียวไม่สนใจความต้องการของประชาชนจะทำให้โยบายนั้นถูกต่อต้านเป็นระยะ ๆ เช่น โครงการท่อก๊าซ หรือการก่อสร้างประตูประบายน้ำลำน้ำปิง

5. ตัวแบบมีเหตุผล (Rational Model) มองว่า นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงผลประโยชน์สูงสุดต่อสังคมส่วนรวม นโยบายสาธารณะใด ๆ ก็ตามที่ถูกกำหนดขึ้นมาต้องเป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายทุกกลุ่มในสังคม

ในขั้นตอนตัดสินใจกำหนดนโยบายตามตัวแบบมีเหตุผลต้องผ่านขั้นตอนอย่างละเอียด ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้าที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทั้งหมด ต้องรู้ว่าทรัพยากรทั้งหมดมีจำนวนเท่าไร เป็นประเภทใดบ้าง ต้องมีข้อมูลครบถ้วนทุกประเภท อย่างการตัดสินใจซื้อรถยนต์สักคันเบื้องต้นต้องรู้ว่าตัวเองมีเงินเท่าไร รวมเงินบำรุงรักษารถยนต์ตลอดอายุการใช้งานด้วย มีข้อมูลรถยนต์ที่ต้องการจะซื้อ หาข้อมูลให้ครบทุกยี่ห้อ

2) ในกระบวนการตัดสินใจต้องกำหนดเป้าหมายที่สมบูรณในการดำเนินงาน ต้องรู้ว่าประชาชนมีปัญหาอะไรบ้างต้องรู้ครบทุกปัญหา การแก้ไขปัญหาเหล่านั้นมีเป้าหมายอย่างไรบ้าง และต้องให้ค่าน้ำหนักเพื่อจะทราบว่าปัญหาใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากันอย่างไร ขั้นตอนนี้ถือ เป็นความยากที่จะรู้ปัญหาของประชาชนทุกปัญหา ยิ่งการให้ค่าน้ำหนักยิ่งยากที่จะบอกว่าปัญหาสำคัญกว่ากัน ปัญหาหนึ่ง ๆ จะสำคัญแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

3) กำหนดค่านิยมและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ครบพร้อมให้ค่าน้ำหนัก เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม การให้ค่าน้ำหนักคือการจัดลำดับความสำคัญเพื่อจะดูว่าอะไรสำคัญมากน้อยกว่ากัน

4) เตรียมทางเลือกในการแก้ไขปัญหาให้ครบทุกทางเลือก

5) คาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในแต่ละทางเลือก

6) คำนวณผลสุดท้ายของแต่ละทางเลือก

7) เปรียบเทียบผลของแต่ละทางเลือก เลือกทางเลือกที่เกิดผลประโยชน์สูงสุด ทางเลือกนี้จะถูกนำไปกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ

แต่ในทางปฏิบัติจริงการดำเนินการในลักษณะเหล่านี้ต้องใช้เวลาานานมาก เช่น คัดเลือกบุคลากรไปดูงานต่างประเทศ ถ้าใช้ Rational Model ก็ต้องมีเกณฑ์คุณสมบัติ ดูว่าผู้ที่เข้าเกณฑ์เหล่านี้มีใครบ้างให้มาสอบแข่งขันกันเพื่อหา The Best ที่จะได้รับทุน แต่ในความเป็นจริงไม่ได้ทำแบบนี้ การตัดสินใจตามตัวแบบมีเหตุมีผลทำได้ยาก เสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย บางครั้งผู้วิเคราะห์อาจไม่มีความรู้เพียงพอในการวิเคราะห์ แต่ถ้าทำได้จะดีมากเพราะทุกอย่างได้ผ่านการกลั่นกรอง วิเคราะห์ พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว

6. ตัวแบบส่วนเพิ่ม (Incremental Model) หรือตัวแบบเฉพาะส่วนที่เปลี่ยนแปลง มองว่า นโยบายสาธารณะคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการในอดีต การกำหนดนโยบายมักจะนำนโยบายในอดีตมาเป็นเกณฑ์ เมื่อก่อนทำอะไรก็ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไขออกมาเป็นนโยบายใหม่ ในทางวิชาการมองว่าตัวแบบส่วนเพิ่มเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่ดี การใช้ตัวแบบส่วนเพิ่มในการวิเคราะห์นโยบายจะต้องดูว่า นโยบายที่กำลังวิเคราะห์อยู่นี้เคยมีมาแล้วในอดีตหรือไม่ ถ้ามีในอดีตมีลักษณะใด นำมาปรับปรุง เพิ่มเติม แก้ไขออกมาเป็นนโยบายใหม่อย่างไร

ตัวแบบส่วนเพิ่มมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากกว่าเพราะไม่ต้องศึกษาหาข้อมูลกันใหม่ทั้งหมด และเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่ดีเนื่องจากการกำหนดนโยบายใหม่ ๆ ออกมาเลยอาจทำให้เกิดการคัดค้านต่อต้าน แต่ถ้าตัดแปลงจากของเดิมค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เคยทำมาแล้วการคัดค้านจะมีน้อยกว่า ประชาชนยอมรับได้ง่ายขึ้น

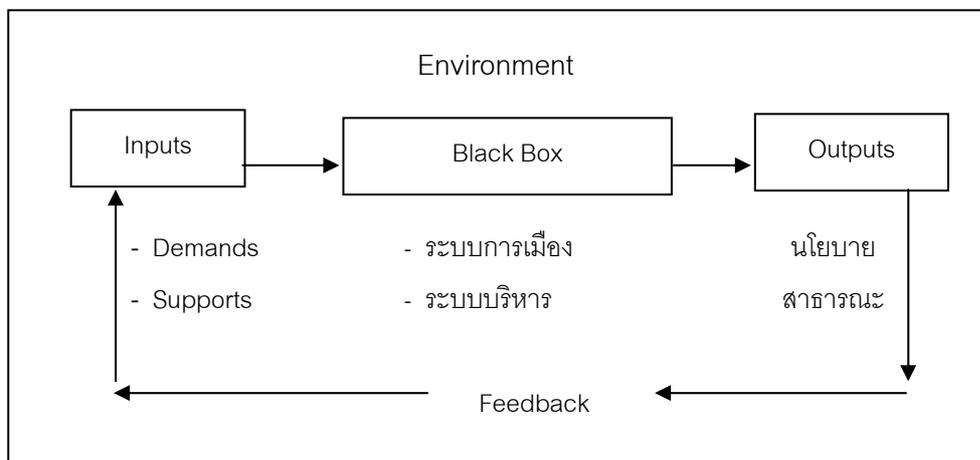
7. ตัวแบบทฤษฎีเกม (Game Theory Model) มองว่า นโยบายสาธารณะที่ถูกร่างขึ้นออกมาเป็นทางเลือกที่มีเหตุผลท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการแข่งขัน อย่างในการเล่นเกมนั้นต้องมีผู้เล่นสองฝ่ายขึ้นไป เราไม่อาจรู้ได้ว่าคู่แข่งของเราคิดอะไรและจะทำอะไร ได้แต่คาดเดาว่าเขาน่าจะทำอย่างนั้นน่าจะทำอย่างนี้ แล้วตัดสินใจกำหนดนโยบายตามการคาดเดาดังกล่าว เป็นการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลแล้วแต่อาจทำให้แพ้หรือชนะก็ได้ เพราะไม่รู้ว่าคู่แข่งคิดอะไร ถ้าแพ้ก็เสียหายน้อยหน้อยเนื่องจากได้พิจารณามารอบคอบแล้ว

ตัวแบบทฤษฎีเกมมักใช้ในนโยบายป้องกันประเทศ เช่น จะส่งทหารไปร่วมรบในอิรักดีหรือไม่ จะส่งผลต่อประเทศชาติอย่างไร การวิเคราะห์ในกรอบนี้จะต้องมีผู้เกี่ยวข้องสองฝ่าย สถานการณ์ กลยุทธ์การตัดสินใจของแต่ละกลยุทธ์จะให้ผลไม่เท่ากันเพราะควบคุมสถานการณ์ไม่ได้

8. ตัวแบบทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Model) บัจเจกบุคคลแต่ละคนมีเหตุผล ในความมีเหตุผลทุกคนย่อมแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตนเอง นักการเมืองอยากได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง ผู้บริโภคอยากได้สินค้าและบริการที่ถูกต้องที่สุดดีที่ที่สุด ข้าราชการอยากได้ชื่อเสียงเกียรติยศตำแหน่ง ตัวแบบทางเลือกสาธารณะจึงมองว่านโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจร่วมกันโดยคำนึงถึงความต้องการของปัจเจกบุคคล จึงต้องเปิดทางเลือกหลาย ๆ ทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตรงความต้องการมากที่สุด ด้วยความเชื่อที่ว่าทุกคนย่อมเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง เช่น นโยบายถ่ายโอนภารกิจของรัฐบางภารกิจให้เอกชนดำเนินการ มีเอกชนหลายหน่วยงานเข้ามาดำเนินการในภารกิจนั้นในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้ประชาชนได้เลือกใช้บริการรูปแบบที่ตรงใจตนเองมากที่สุด อย่างโทรศัพท์ก็มีหลายเครือข่ายให้เลือก

9. ตัวแบบระบบ (Systems Model) มองว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของระบบ ตามภาพ

นโยบายสาธารณะ

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า ปัจจัยนำเข้าอาจจะเป็นข้อเรียกร้องต้องการ (Demands) หรือการสนับสนุนจากประชาชน (Supports) จะถูกนำเข้าสู่ระบบการเมืองเพื่อกลั่นกรองแล้ว ตัดสินใจออกมาเป็นนโยบายสาธารณะ ดังนั้นนโยบายสาธารณะจึงเป็นผลผลิตของระบบ ผลของนโยบายจะตกอยู่กับประชาชน โดยจะประเมินว่านโยบายดังกล่าวตอบสนองของความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใดจาก Feedback ที่ย้อนกลับมา

นักวิชาการต่างประเทศได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายท่านดังนี้

เจมส์ ดับบิว เฟสเลอร์ (JAMES W. FESLER) ได้กล่าวถึงความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ...ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญต่อไปนี้

1. สมรรถนะ (Capacity) และความจริงจัง
  2. การมีเป้าหมายในนโยบายที่ชัดเจน (Initiative) ของขบวนการกำหนดนโยบาย
- นอกจากนี้ FESLER ยังชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความล้มเหลวในการนำ

นโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 6 ด้วยกันดังนี้

1. ความเฉื่อยชา (Inertia) ขององค์กรที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินตามนโยบาย
2. ความสลับซับซ้อน (Complexity) ของการดำเนินการตามนโยบาย
3. การมีขอบเขตแห่งความพยายามที่ไม่เพียงพอ (Inadequate Scope of Effort)

ในการดำเนินตามนโยบาย

4. การไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ (Weak Congressional Support)

5. งบประมาณไม่พอเพียง (Inadequate Funds)

6. การไม่มีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถหรือมีความจริงจังต่อการปฏิบัติหน้าที่ (The loss of Leadership)

นอกจากนั้น ยังมีนักวิทยาการอีกหลาย ๆ ท่านที่ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

แกรรี ดี บรีวเวอร์ และ ปีเตอร์เดอล็องส์ (GARRY D. BREWER & PETER DELDON, 1963) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบด้วยปัจจัยรวม 6 ปัจจัยดังนี้...

1. จุดการกำเนิดนโยบาย (Source of Policy)
2. ความสลับซับซ้อน (Complexity)
3. การสนับสนุนของนโยบาย (Support of Policy)
4. ความซับซ้อนของการบริหาร (Complexity)
5. สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย (Incentives for Implementers)
6. การจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation)...

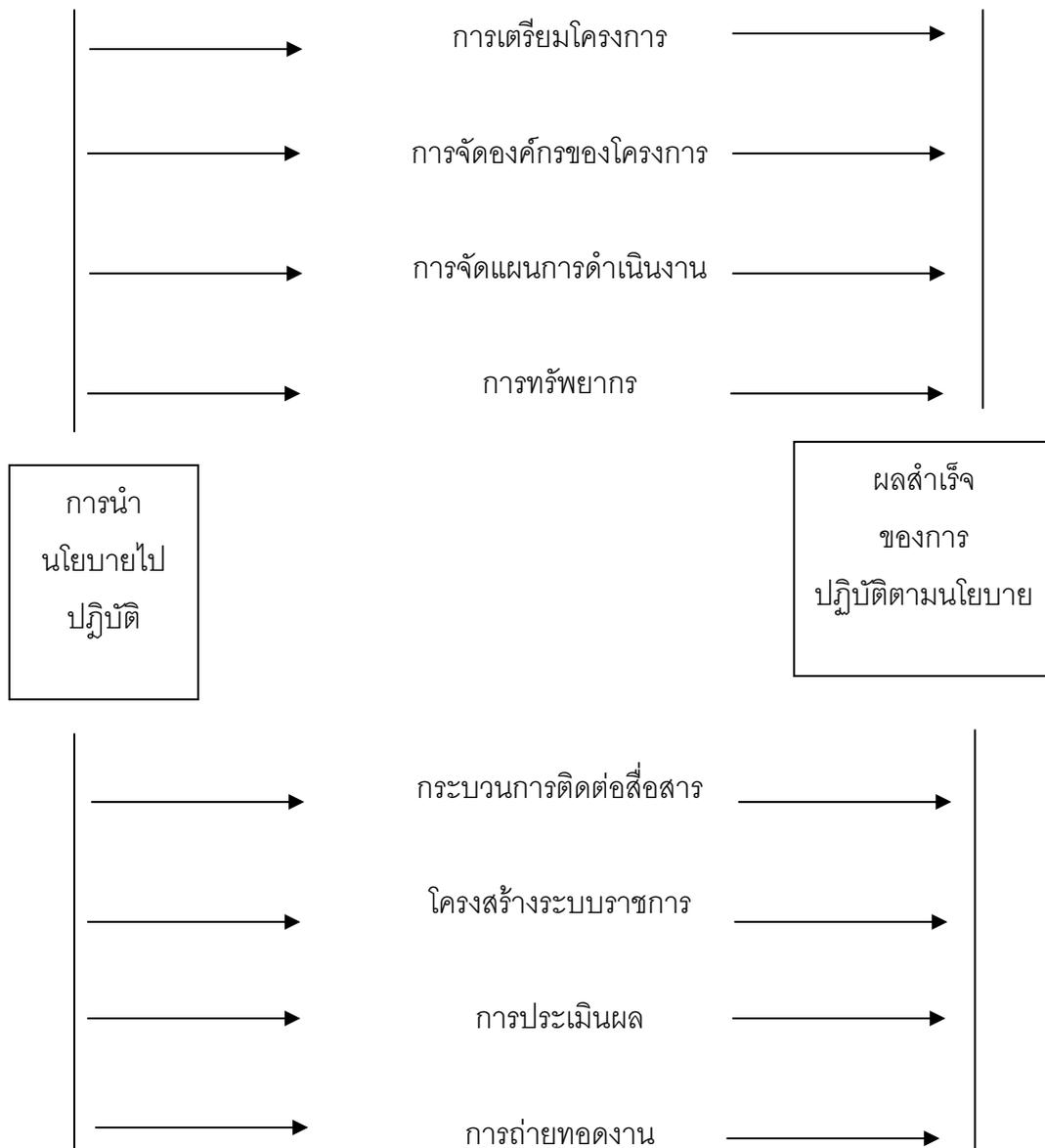
ลาร์สัน (LARSON) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ

1. ความชัดเจนของการเป็นไปได้ของเป้าหมายและนโยบาย
2. ขบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. ระดับความสลับซับซ้อนในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

เอดวอร์ด (EDWARD) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของนโยบายไปปฏิบัติว่า ...ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความเพียงพอของทรัพยากร
2. ระดับของการสนับสนุน
3. โครงการขององค์กรที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ
4. รูปแบบและวิธีทำงานของหน่วยงาน
5. เงื่อนไขความมีประสิทธิภาพของการสื่อข้อความ

ส่วนนักวิชาการไทยได้ให้ความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น มีสิ่งที่ต้องนำไปประกอบการพิจารณาว่า นโยบายดังกล่าวนั้นสามารถบรรลุผลได้เพียงไร มีปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องอย่างไร และปัญหาหรือข้อขัดข้องที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเกิดในระดับมหภาค หรือจุลภาคอย่างไรและสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้เพียงไร

วเรช จันทรศร (2529) ได้กล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบไปด้วยปัญหา 5 ประการคือ

1. ปัญหาทางด้านสมรรถนะ

2. ปัญหาทางด้านการควบคุม
  3. ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
  4. ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง
  5. ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญ
1. ปัญหาทางด้านสมรรถนะ

1.1 ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรนั้นมีเงื่อนไขหลาย ๆ ประเด็นจะต้องพิจารณาโดยเงื่อนไขประการแรก ต้องพิจารณาว่า นโยบายที่ถูกต้องไปปฏิบัตินั้นต้องการบุคลากรจำนวนเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เงื่อนไขประการที่สอง บุคลากรเหล่านี้มีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามนโยบายหรือไม่ ประการที่สาม หากในหน่วยงานไม่มีบุคลากรประเภทนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบจะสามารถสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไรซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเป็นปัญหาในขั้นเริ่มต้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งหากหน่วยงานขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตามนโยบาย จะส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในขั้นเริ่มแรกและในระยะต่อ ๆ ไป

1.2 ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับเงิน เป็นปัญหาที่สำคัญค่อนข้างมาก หากหน่วยงานถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขการสนับสนุนเงินทุนไม่ว่าอาจจะเป็นด้วยจำนวนของเงินทุนหรือระเบียบตลอดจนข้อบังคับต่าง ๆ ย่อมจะส่งผลทำให้การปฏิบัติงาน เกิดความไม่คล่องตัวไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบายอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจัยนี้จะสามารถแก้ไขได้ก็ตรงที่หน่วยงานกลางจะต้องเข้ามาแก้ปัญหาเช่นการจัดสรรงบประมาณการแก้ไขระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน

1.3 ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิทยาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ บางกรณีการปฏิบัติตามนโยบายจำเป็นต้องใช้วิทยาการหรือเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแต่ถ้าผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องก็ย่อมส่งผลต่อปัญหาทางด้านสมรรถนะเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัจจัยทางด้านบุคลากรโดยตรงอีกส่วนหนึ่ง

2. ปัญหาทางด้านการควบคุม

ความสามารถในด้านการควบคุม คือ ความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ซึ่งสภาพปัญหาการควบคุมก็ คือ ประการแรก หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถแปลงนโยบายที่ได้วางไว้เป็นแนวทางปฏิบัติอันสอดคล้องต่อความต้องการของผู้กำหนดนโยบายได้ และประการที่สอง หน่วยที่ปฏิบัติจะมีการ

กำหนดภารกิจตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานนั้นเพียงไร ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้มี ความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จที่ดีไม่ได้หากผู้ ปฏิบัติขาดความรู้ ความเข้าใจว่าตนเองควรทำอย่างไร ทั้งนี้อาจเป็นนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างไม่ถูกต้อง แผนงาน โครงการตลอดจนวัตถุประสงค์ต่าง คลุมเครือไม่ชัดเจน

3. ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

มีเงื่อนไขที่สำคัญอยู่ 6 ประการด้วยกันที่ทำให้สมาชิกในองค์การ หรือภายใน หน่วยปฏิบัติไม่ให้ความร่วมมือ หรือต่อต้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.1 สมาชิกในหน่วยปฏิบัติงาน เห็นว่านโยบายไม่ได้จากฐานความต้องการ ของตนเองอย่างแท้จริง

3.2 สมาชิกในหน่วยปฏิบัติงานเห็นว่า นโยบายนั้นมีผลทำให้ดุลพินิจในการ ปฏิบัติตลอดจนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานประจำของตนเองต้องเปลี่ยนไป

3.3 สมาชิกในหน่วยงานเห็นว่า หัวหน้าหน่วยงานไม่ได้ให้ความสนับสนุน หรือ ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

3.4 สมาชิกในหน่วยปฏิบัติงานเห็นว่า นโยบายนั้นมีผลทำให้เกิดการ ปรับเปลี่ยนในภารกิจและหน้าที่ของบุคคลากรอย่างขนาดใหญ่

3.5 สมาชิกในหน่วยปฏิบัติงานเห็นว่า นโยบายนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยฝ่าย บริหารที่ไม่เข้าใจในสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติงาน

3.6 สมาชิกในหน่วยงานขาดความรู้ความเข้าใจว่าจะต้องปฏิบัติตามนโยบาย นั้นอย่างไร

4. ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับหน่วยงานเกี่ยวข้อง

เป็นเรื่องของอำนาจและความรับผิดชอบขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติกับ องค์กรอื่นที่มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องต่อการนำนโยบาย

4.1 ระดับของการติดต่อและสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยที่ปฏิบัติกับหน่วยที่ เกี่ยวข้อง

4.2 ระดับความจำเป็นที่หน่วยปฏิบัติต้องแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยที่ เกี่ยวข้อง

4.3 ระดับของความเป็นไปได้ ที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยจะสามารถทำงานกันได้

5. ปัญหาทางด้านสนับสนุนและความผูกพันขององค์กร หรือบุคคลสำคัญ

หมายถึง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ นักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูง ตลอดจนสื่อมวลชนซึ่งจะให้ความสนับสนุนเพิกเฉยหรือต่อต้าน การนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะมีมากหรือน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

5.1 ผู้รับผิดชอบหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับ กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติมากน้อยเพียงไร

5.2 บุคคลสำคัญในท้องถิ่นตลอดจนกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้ความสนับสนุนเพิกเฉยหรือคัดค้านการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นมากน้อยเพียงไร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชษฐา โพนทอง (2547, น.166-169) ได้ศึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัญหาอุปสรรค ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบนสะพานลอยศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 ได้สรุป ผลงานวิจัยไว้ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบนสะพานลอยสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุ 31-35 ปี มีสถานภาพสมรส ยศที่ได้รับในปัจจุบันอยู่ระหว่าง สิบตำรวจตรี-สิบตำรวจเอก และมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีอัตราเงินเดือน 6,000-9,000 บาท ได้รับสวัสดิการหรือรายได้พิเศษเพียง 500-4,400 บาท และส่วนใหญ่อาวูฐปืนและเครื่องกระสุนรวมถึงวิทยุสื่อสารต้องดำเนินการจัดซื้อเอง แม้ว่ายานพาหนะหน่วยงานจะจัดหาให้ไม่เพียงพอ และมีคุณภาพ จากการศึกษาข้อมูลจะเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ เป็นกลุ่มตำรวจที่อยู่ในระดับเริ่มต้น ไม่ว่าจะเงินเดือนหรือสวัสดิการต่าง ๆ ยังอยู่ในขั้นต้น ความไม่พอเพียงเกิดขึ้น ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและลดประสิทธิภาพของการทำงานลงไป เพราะว่าส่วนใหญ่อยู่ในวัยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ เป็นหัวหน้าหน่วยงาน และหัวหน้าครอบครัว เป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์การทำงานมาพอสมควร สามารถคิดและตัดสินใจวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี แต่ขาดปัจจัยต่าง ๆ รองรับการทำงานชีวิตและการปฏิบัติงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ

- ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจสายตรวจ

1. ทักษะรูปแบบการประทุษกรรมบนสะพานลอย จากการศึกษาพบว่า ผู้กระทำความผิดประสงค์ต่อทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ มีการใช้อาวุธหรือวัตถุซึ่งใช้เสมือนอาวุธซึ่งอาจยากต่อการตรวจยึด หรือตรวจค้นและกระทำในเวลากลางคืนหรือเข้ามิดมากกว่าในเวลากลางวัน ซึ่งผู้คนไม่พลุกพล่านอันยากต่อการพบเห็นของผู้อื่นและอาจจะมีการติดตามเหยื่อโดยที่ไม่ทันระวังตัวโดยที่ผู้กระทำความผิดอาจสังเกตเห็นแล้วว่าขาดการติดตามจากการเฝ้ามองจากประชาชนและตำรวจ รวมถึงการที่ผู้กระทำความผิดใช้จักรยานยนต์เป็นพาหนะในการหลบหนีโดยไม่ติดแผ่นป้ายหรือใช้แผ่นป้ายทะเบียนปลอม อันเป็นอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2. ทักษะด้านรูปแบบโครงสร้างและทักษะวิสัยแวดล้อมของสะพานลอย จากการศึกษาพบว่า สะพานลอยที่สร้างห่างไกลจากชุมชนหรือในเขตชุมชนแต่ผู้คนพลุกพล่าน โดยที่ต่างคนไม่สนใจซึ่งกันและกัน มีกึ่งตันไม้ใหญ่หรือกระถางไม้ประดับ ป้ายโฆษณา หรือป้ายบอกทางซึ่งบดบังการมองเห็นจากด้านนอกหรือด้านในของสะพาน ตัวสะพานมีลักษณะที่ทอดยาวราวกันตกปิดทึบและหลังคาที่บดบังแสงสว่าง รวมถึงปัจจัยด้านแสงสว่างของตัวสะพานลอยซึ่งส่วนใหญ่พบว่าสำหรับผู้ดำเนินการจัดสร้างยังไม่ให้ความสำคัญและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ และทักษะวิสัยโดยรวมมีที่รกรุงรัง กองขยะ ทำให้เอื้อต่อการกระทำความผิดได้โดยง่ายและเป็นอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. ด้านการบริหารจัดการ จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมีความหลากหลายในหน้าที่การงานมากจนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครบถ้วน และรูปแบบการปฏิบัติงานก็ไม่มีปรับเปลี่ยนตามระยะเวลา ตลอดจนถึงคำสั่งของผู้บริหารก็ไม่มีเอกภาพเพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม การปฏิบัติงานเช่นการรับแจ้งเมื่อเกิดเหตุจึงเป็นขั้นตอนที่ล่าช้ากว่าจะได้เข้าช่วยเหลือประชาชนก็ไม่ทันเวลา อันเป็นอุปสรรคในการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอย ดังนั้นควรมีการกำหนดงานให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเพียงหน้าที่เดียว หรือถ้าจะกำหนดให้มากกว่าหนึ่งหน้าที่ ควรกำหนดงานในลักษณะเดียวกันควรมีการปรับปรุงให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ตามสายงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปฏิบัติการ กับฝ่ายธุรการ ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล การให้ความดีความชอบการเลื่อนขั้นตำแหน่งไปสู่ระดับล่างซึ่งทำงานใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด

4. ด้านทรัพยากรทางการบริหารและสวัสดิการ จากการศึกษาพบว่า ยานพาหนะอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการ

ปฏิบัติหน้าที่ เงินเดือนและสวัสดิการไม่เพียงพอ ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบก็เป็นไปตามระบบอุปถัมภ์ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานน้อยลง ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบนสะพานลอย ดังนั้นควรมีการปรับปรุงด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ด้านสวัสดิการ ด้านการอบรมให้ความรู้ในงานสายตรวจ ด้านอัตรากำลังและด้านมวลชนสัมพันธ์ อีกทั้งควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มี คุณภาพดี ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการทำงานของสายตรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม, ควรพิจารณาเพิ่มเงินเดือนและสวัสดิการให้สายตรวจ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมทั้งเพิ่มกำลังตำรวจให้เหมาะสมกับงาน ไม่ควรนำกำลังสายตรวจไปทำหน้าที่อย่างอื่น ซึ่งเป็นงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสายตรวจ ทั้งนี้เพื่อให้สายตรวจได้ทำงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการเพิ่มอัตราเงินเดือน เบี้ยเลี้ยงสวัสดิการอื่น ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับปริมาณงาน ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

5. ด้านบุคลากรและกำลังพล จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ที่รับผิดชอบที่มีขอบเขตกว้างขวางไม่สัมพันธ์กับกำลังพล มีการระดมพลนอกเวลาปฏิบัติงานอยู่เสมอ การปฏิบัติงานหน้าที่จึงไม่มีการทุ่มเทและรับผิดชอบเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบนสะพานลอย ดังนั้นควรเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจต่อจำนวนผลัดให้มากขึ้นในเขตพื้นที่ยอมรับผิดชอบ เพื่อสามารถไปถึงที่เกิดเหตุได้เร็ว เข้าทำการจับกุมคนร้ายหรือระงับเหตุได้ทันท่วงทีสามารถสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ในกรณีที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้นมากกว่า 1 เหตุขึ้นไป ตำรวจสายตรวจควรออกตรวจตราในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องโดยเฉพาะในจุดล่อแหลมต่อการเกิดเหตุ เช่น สะพานลอย อีกทั้งควรพบปะพูดคุยตรวจเยี่ยมประชาชนอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดความอบอุ่นใจ อีกทั้งเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และทำให้ภาพพจน์ของตำรวจสายตรวจ ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอัตรากำลังพลของสายตรวจในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอต่อปริมาณงานและจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการเพิ่มอัตรากำลังพลนั้นไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น จึงเห็นควรปรับเกลี้ยกำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจในสายธุรการ หรือในสายงานอื่น มาปฏิบัติหน้าที่สายตรวจหรือจัดให้ตำรวจในสายอื่นออกตรวจพื้นที่ หรือสถานที่สำคัญ เช่น ธนาคาร ร้านค้าทอง ย่านธุรกิจ ฯลฯ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามภาพอาชญากรรม และเรื่องผู้บังคับบัญชาควรมุ่งให้ความสนใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี และควรมีการอบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของงานสายตรวจ ประชุมชี้แจงให้ทราบถึงนโยบายของ

ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป และแนวทางในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

6. ด้านการให้อบรมความรู้และเทคนิคต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในปัจจุบัน ไม่ได้มีการนำเอาเทคนิค กลยุทธ์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการป้องกันปราบปราม ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการอบรม เพิ่มเติมความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงาน อีกทั้งให้ตำรวจเกิดความมั่นใจในการทำงาน และทันต่อสภาพอาชญากรรมในปัจจุบัน ควรจัดให้มีการศึกษาอบรมให้ความรู้แก่ตำรวจสายตรวจ ในเรื่องของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ยุทธวิธีตำรวจ กลยุทธ์การสร้างมนุษยสัมพันธ์ จิตวิทยา เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการอบรมโดยทางสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นต้องใช้ในการจัดอบรมตำรวจแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถจัดอบรมได้อย่างต่อเนื่องทางสถานีตำรวจจึงอบรมตำรวจแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถจัดอบรมได้อย่างต่อเนื่องทางสถานีตำรวจจึงควรจัดให้ตำรวจในสถานีที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ เป็นประจำทุกเดือน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือให้การศึกษาเพิ่มเติมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในด้านกฎหมายระเบียบคำสั่งข้อบังคับหรือยุทธวิธีของการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสร้างประสบการณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการจะออกปฏิบัติงาน

7. ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก จากการศึกษาพบว่า การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีความยุ่งยากมาก การปฏิบัติงานไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร และงานมวลชนสัมพันธ์เป็นงานยากที่มีอุปสรรคและต้องการตำรวจที่มีทักษะเทคนิคและความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานทำให้เกิดอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบนสะพานลอย ดังนั้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน เพื่อให้เข้ามาส่วนร่วมทำงานกับตำรวจในการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรม จึงควรให้ตำรวจชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เข้าไปติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่ พบปะกับหัวหน้าชุมชนหรือแกนนำในชุมชน และตำรวจสายตรวจควรออกตรวจตราในพื้นที่ชุมชนหรือติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อีกทั้งเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และทำให้ ภาพพจน์ของตำรวจสายตรวจดีขึ้น

สำเร็จ ผลรอด (2550) ได้สรุปวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ การมีส่วนร่วมของผู้ขับรถยนต์รับจ้างสาธารณะกับการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ในกรณีการได้รับแจ้งเหตุการณ์เกิดอาชญากรรมไว้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเมื่อได้รับแจ้งเหตุแล้วไม่ว่าจะได้แจ้ง จากศูนย์วิทยุ จากประชาชนใกล้เคียง จากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย กู้ชีพ วิทยุพยาบาล เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือจากคนขับรถรับจ้างสาธารณะก็ตาม ต้องรีบไปยังที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็วและเข้าระงับเหตุต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ หากเหตุร้ายยังไม่เกิดขึ้นก็จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ หรือหากมีเหตุร้ายเกิดขึ้นก็จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ หรือหากมีเหตุร้ายเกิดขึ้นแล้ว ก็ยังสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ทันเวลา ซึ่งการที่จะมีบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้คอยแจ้งเหตุ ชี้เบาะแส หรือบุคคลต้องสงสัยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรับทราบนั้นจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ หรือมีการฝึกอบรมเพื่อเป็นสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน เป็นการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation Theory)

สิทธิกร วัชรระทิพากร (2548, น. 88-90) ได้สรุปสารนิพนธ์ในหัวข้อ ปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสล่านลอย ไว้ดังนี้

1. ด้านการบริหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความเห็นในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสล่านลอย ด้านการบริหารในระดับสูง โดยที่มีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องผลการสืบสวนจับกุมคดีโจรสล่านลอยประสบความสำเร็จ สามารถจับกุมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการปฏิบัติงานด้านสืบสวน ขาดผู้นำที่ดีและมีความรู้ความสามารถ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการทำงานขาดประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งในและนอกหน่วยงาน มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการปฏิบัติงานขาดการประสานงานจากหน่วยงานภายในและภายนอก มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องหน่วยงานไม่มีการแบ่งแยกประเภทคดีตามความชำนาญของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องนโยบายในการปฏิบัติงานยังไม่ชัดเจน ขาดแผนการและวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ตามลำดับ

2. ด้านงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความเห็นในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสล่านลอย ด้านงบประมาณและสนับสนุนจากหน่วยงาน ในระดับปานกลาง โดยที่มีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการจัดสรรกำลังพลภายในหน่วยงานมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่เกิดขึ้น มีความคิดเห็นโดย

เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเรื่องการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้สนับสนุนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานมีความพร้อมและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการคัดสรรบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ตามคติแต่ละประเภทมีความเหมาะสมดีแล้ว มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการสืบสวนคดีโจรสล่านอยในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องหน่วยงานมีการคัดเลือกบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามคติแต่ละประเภทตามความรู้ความสามารถและความชำนาญ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องหน่วยงานสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการสืบสวนจับกุมคดีโจรสล่านอย และมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการบริหารงานยังขาดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายในแต่ละภายนอกตามลำดับ

3. ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความเห็นในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสล่านอย ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในระดับสูง โดยที่มีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในสังคมปัจจุบัน ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องผู้ปฏิบัติการควรได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ระดับสูงในเรื่องผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ตามลำดับ

4. ด้านขวัญและกำลังใจ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความเห็นในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสล่านอย ด้านขวัญและกำลังใจ ในระดับสูง โดยที่มีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องผลสำเร็จในการสืบสวนจับกุม ส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย ควรให้ความเหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการให้รางวัลหรือการชมเชยเมื่อปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติตั้งใจทำงานมากขึ้น มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องผู้บังคับบัญชาที่ให้ความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความตั้งใจทำงานมากขึ้น และมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ที่ในระดับสูงในเรื่องควรเพิ่มสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เช่น เงินตอบ

แทนพิเศษ เป็นแรงจูงใจและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานตามลำดับ

5. ด้านความร่วมมือจากประชาชนและการประสานงานจากหน่วยงานอื่น
 เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความเห็นในเรื่องปัญหาอุปสรรคในการสืบสวนคดีโจรสลัดลอย
 ด้านความร่วมมือจากประชาชนและการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ในระดับสูงโดยที่ม
 ความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้ง
 ข่าวและชี้เบาะแสการกระทำผิด เป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบัน มีความคิดเห็นโดย
 เฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องประชาชนให้ความร่วมมือเป็นพยานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดมี
 ความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน
 ต่าง ๆ เช่นสถิติประเภทอาชญากรรม และช่วงเวลาที่ม้อชญากรรมเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์
 ในการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอย มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในสูงในเรื่องสื่อต่าง ๆ เช่น
 วิทยุ โทรทัศน์ มีส่วนสำคัญในการแจ้งเบาะแสและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนจับกุมมี
 ความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการประสานงานใน
 ระดับนโยบายกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ทหาร ผู้ขับขี
 รถจักรยานยนต์รับจ้างฯลฯ มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องความมีมนุษยสัมพันธ์
 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนจะส่งผลต่อความร่วมมือจากประชาชนอันเป็นประโยชน์ต่อการ
 สืบสวน และมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงในเรื่องการขาดงานประสานงานกันระหว่าง
 หน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จตามลำดับ

เมื่อได้ศึกษาบททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า
 มาตรการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอยที่ปฏิบัติมานั้น ยังไม่สามารถป้องกันการเกิด
 อาชญากรรมบนสะพานลอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีเหตุการณ์เกิดอาชญากรรมให้เห็น
 อยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะในแนวทางการปฏิบัติตามนโยบาย ทั้งทางด้าน การกำหนดนโยบาย ตัว
 บุคลากรผู้ปฏิบัติตาม และทรัพยากรที่มี ยังเป็นอุปสรรคปัญหา ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่าง
 เป็นรูปธรรม ซึ่งจะต้องศึกษาถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผู้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อเป็น
 แนวทางการแก้ไข อีกทั้งในด้านของโครงสร้างและลักษณะสภาพแวดล้อมโดยรอบของ
 สะพานลอยนั้น เมื่อพิจารณาจำนวนสะพานลอย ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 853 แห่ง ยังมี
 สะพานลอยที่ถือว่าเป็นจุดล่อแหลม เสี่ยงต่อกับอาชญากรรม ซึ่งมักจะเกิดกับสภาพสะพานลอยที่
 มีโครงสร้างตัวสะพานทอดยาว ราวกันตกปิดทึบ มีหลังคา กันแดด มีป้ายโฆษณาหรือป้ายบอก
 เส้นทางของกรมทางหลวงติดอยู่ที่ตัวโครงสร้าง มีแสงสว่างไม่เพียงพอ มีลักษณะเปลี่ยว อยู่ห่าง

ชุมชน มีต้นไม้มกั้งไม้ประดับที่ตระการตาเห็นหรือการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงสะพานลอยที่สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นชุมชนแออัดปิดทึบ ดังนั้นจะต้องมีการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบสะพานลอย และโครงสร้างของสะพานลอยที่เป็นช่องโอกาสในการกระทำความผิด และทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมบนสะพานลอยต่อการเกิดอาชญากรรมบนสะพานลอย เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษาไปดำเนินการแสวงหามาตรการในการป้องกันอาชญากรรมบนสะพานลอยที่เหมาะสมกับพื้นที่กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ทำให้เกิดสภาพความปลอดภัยในชุมชนต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

